

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede

**IZVJEŠTAJ O SPROVOĐENJU
NACIONALNOG PLANA
ZA ODRŽIVU UPOTREBU
SREDSTAVA ZA ZAŠTITU BILJA
ZA 2023. GODINU**

Podgorica, jun 2024.

1. Uvod	7
2. Nacionalni plan za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja	8
3. Institucionalni okvir	9
4. Normativni okvir.....	10
4.1. Program fitosanitarnih mjera za 2023. godinu	11
5. Administrativni kapaciteti.....	12
6. Obuke administracije i inspekcije.....	13
7. Obuke za korisnike sredstava za zaštitu bilja	14
8. Obuke za distributere sredstava za zaštitu bilja.....	14
9. Informisanje javnosti	14
10. Ostale aktivnosti	16
11. Realizacija aktivnosti iz Akcionog planu za 2023.....	17
12. Indikatori rizika Crne Gore	53
13. Izvještaj o sprovođenju programa monitoringa rezidua pesticida za 2023.godinu	56
(Aktivnost 5.7.3):	56

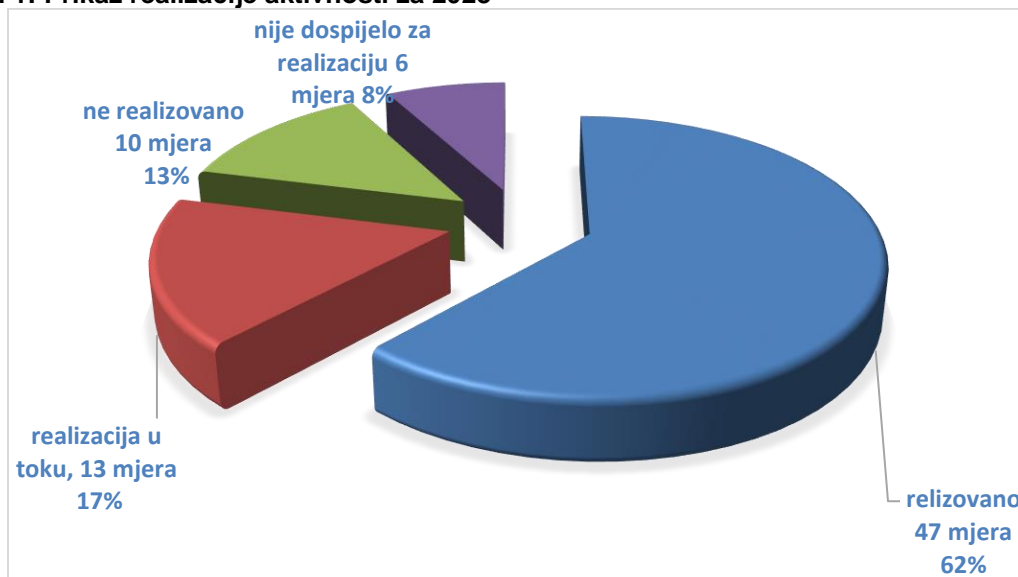
1. Uvod

Izveštaj o realizaciji Nacionalnog plana za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja za 2023. godinu (u daljem tekstu: Izveštaj) sadrži prikaz realizovanih aktivnosti, stepen realizacije i ograničenja u implementaciji.

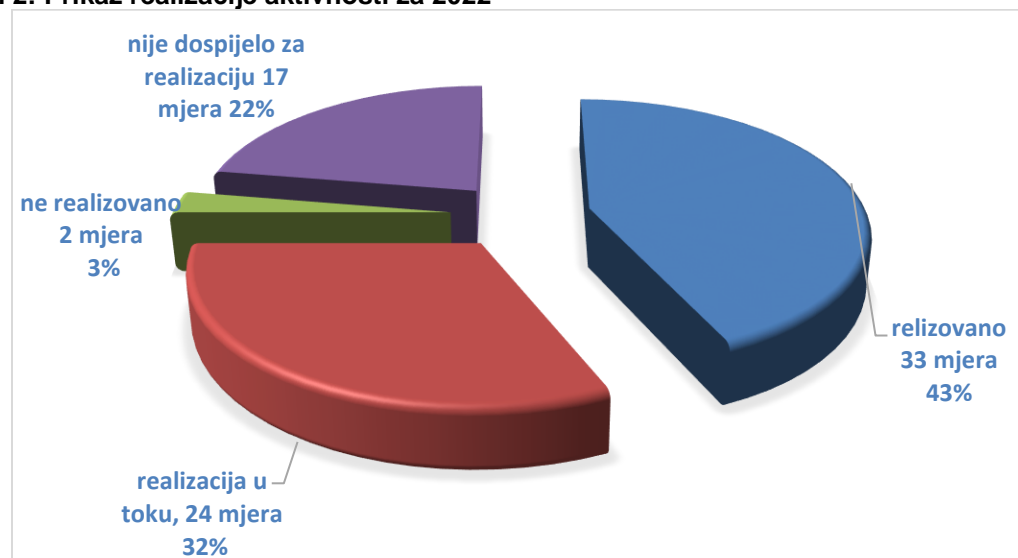
Od predloženih 76 mjera: realizovano je 47 mjera, realizacija u toku za 13 mjera, 6 mjera nije dospjelo za realizaciju, a 10 mjera nije realizovano.

Nerealizovane mjere su uglavnom posljedica odluke o usvajanju Zakona o sredstvima za zaštitu bilja (IV Q2024) i nedovoljnih kapaciteta administracije za sredstva za zaštitu bilja i fitosanitarne inspekcije.

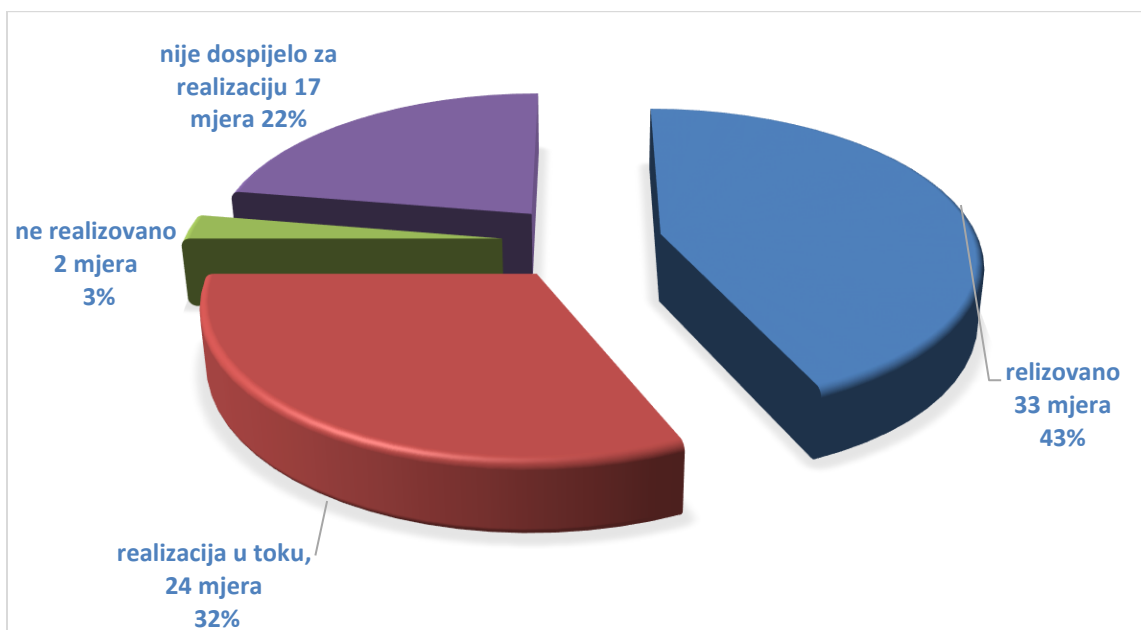
Grafikon 1: Prikaz realizacije aktivnosti za 2023

Grafikon 2: Prikaz realizacije aktivnosti za 2022

Grafikon 3: Prikaz realizacije aktivnosti za 2021

2. Nacionalni plan za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja

Nacionalni plan za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja od 2021. do 2026. godine (u daljem tekstu: Nacionalni plan) je plan koji unaprjeđuje plan iz 2016.godine i koji u narednom petogodišnjem periodu treba da obezbijedi da se štetno djelovanje sredstava za zaštitu bilja na zdravlje ljudi svede na najmanju moguću mjeru, da se negativni uticaj na životnu sredinu svede na prihvatljiv nivo i da se sredstva za zaštitu bilja koriste na održiv način.

Vlada Crne Gore donijela je drugi petogodišnji Nacionalni plan za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja na sjednici održanoj 2. septembra 2021. godine. Nacionalni plan objavljen je u Službenom listu Crne Gore, broj 115/2021.

Nacionalnim planom utvrđeni su ciljevi, mjere, indikatori, rokovi i aktivnosti za smanjenje rizika i negativnih efekata sredstava za zaštitu bilja na zdravlje ljudi i na životnu sredinu, odnosno za postizanje održive upotrebe sredstava za zaštitu bilja.

Savremenu biljnu proizvodnju naročito hrane i hrane za životinje, nemoguće je zamisliti bez upotrebe sredstava za zaštitu bilja (u daljem tekstu: pesticidi).

Prema procjeni Organizacije za hranu i poljoprivredu Ujedinjenih nacija (u daljem tekstu: FAO-a) do 40% usjeva koji treba da se koriste kao hrana ili hrana za životinje izgubi se svake godine zbog štetnih organizama bilja, što predstavlja trošak u globalnoj ekonomiji.

Upotreba pesticida doprinosi postizanju generalnih ciljeva poljoprivredne politike, odnosno proizvodnji dovoljnih količina bezbjedne hrane i hrane za životinje po konkurentnoj cijeni, čime se omogućava ekonomska stabilnost poljoprivrednika i države.

Sve ovo potvrđuje nužnost kontrolisanja štetnih organizama kako bi se izbjegli ekonomski gubici, ali i nužnost kontrole upotrebe pesticida radi izbjegavanja štetnih efekata.

Cilj Nacionalnog plana je upravo smanjenje negativnog uticaja pesticida na zdravlje ljudi i na životnu sredinu odnosno promovisanje integralnih i drugih nehemijskih mjera suzbijanja štetnih organizama radi:

- razumijevanja načina upotrebe pesticida i bolje primjene zaštitnih mjera prilikom upotrebe;
- smanjenja štetnog uticaja upotrebe pesticida, uz efikasno suzbijanje štetnih organizama;
- jasne uloge svih učesnika u ostvarivanju ciljeva održive upotrebe pesticida;
- praćenja rezidua pesticida u hrani;
- primjene posebnih tehnika pri upotrebi pesticida na specifičnim kulturama;
- parametara za monitoring upotrebe pesticida za aktivne supstance koje izazivaju zabrinutost.

Nacionalnim planom utvrđene su aktivnosti i nosioci aktivnosti koje se odnose na zdravstvene, socijalne, ekonomske i ekološke efekte u skladu sa nacionalnim, regionalnim i lokalnim uslovima, kao i aktivnosti utvrđene propisima koji uređuju vode, zaštitu prirode, otpad i aktivnosti utvrđene drugim propisima sa kojima pesticidi mogu biti indirektno povezani kao što je očuvanje divljih ptica, prirodnih staništa i divlje flore i faune.

Glavni cilj Nacionalnog plana je da se prepoznate mjere sprovedu u planiranom periodu, da se identifikuju problemi, iskoriste dostupna sredstva, pravilno primijeni i po potrebi dodatno unaprijedi postojeći pravni i institucionalni okvir, kao i da se ojačaju administrativni kapaciteti.

3. Institucionalni okvir

U skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja ("Službeni list CG", br. 51/08 i 18/14) i Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave ("Službeni list CG", br. 49/2022, 52/2022 i 56/2022) institucionalni okvir za sprovođenje Nacionalnog plana čine:

✓ **Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove (u daljem tekstu: Uprava):**

Fitosanitarni sektor: Odsjek za sredstva za promet i registraciju sredstava za zaštitu i ishranu bilja; Odsjek za zdravstvenu zaštitu bilja; Odsjek za fitosanitarnu inspekciju;

Veterinarski sektor: Odsjek za veterinarsku inspekciju;

Sektor za bezbjednost hrane: Odsjek za inspekciju hrane;

✓ **Laboratorije, naučno-nastavne ustanove:**

- Centar za ekotoksikološka ispitivanja;
- Institut za javno zdravlje;
- Biotehnički fakultet;
- Fakultet za biologiju;

✓ **Ministarstva:**

- Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede (MPŠV);
- Ministarstvo rada i socijalnog staranja (MRSS);
- Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera (MTEORRS);

- Ministarstvo javne uprave (MJU);
- Ministarstvo finansija (MF);
- Ministarstvo zdravlja;
- ✓ **Organi uprave:**
 - Uprava carina;
 - Uprava za statistiku;
 - Uprava za vode;
 - Agencija za zaštitu životne sredine;
 - Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju;
 - Zavod za metrologiju.

Značajnu ulogu u realizaciji Nacionalnog plana imaju i Nevladine organizacije i mediji.

U 2023. godini nije bilo promjena u institucionalnom okviru u oblasti sredstava za zaštitu bilja.

4. Normativni okvir

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove – Fitosanitarni sektor - Odsjek za registraciju i promet sredstva za zaštitu i ishranu bilja su tokom 2023. godine na osnovu Zakona o sredstvima za zaštitu bilja, a u cilju efikasne realizacije Nacionalnog plana donijeli sljedeće podzakonske akte:

R.B	NAZIV PROPISA	SL. LIST	DATUM
1.	Program fitosanitarnih mjera za 2023. godinu	32/2023	22.03.2023.
2.	Listu aktivnih supstanci dozvoljenih za upotrebu u sredstvima za zaštitu bilja za 2023. godinu	36/2023	29.03.2023.
3.	Program monitoringa održive upotrebe pesticida za 2023. godinu	44/2023	25.04.2023.
4.	Program monitoringa prometa sredstava za zaštitu bilja za 2023. godinu	44/2023	25.04.2023.
5.	Program monitoringa uređaja za upotrebu pesticida za 2023. godinu	44/2023	25.04.2023.
6.	Program monitoringa uticaja upotrebe pesticida na životnu sredinu za 2023. godinu	44/2023	25.04.2023.
7.	Program monitoringa post-registracijske kontrole sredstava za zaštitu bilja za 2023. godinu	44/2023	25.04.2023.
8.	Program monitoringa rezidua pesticida u hrani biljnog i životinjskog porijekla za 2023. godinu	44/2023	25.04.2023.
9.	Lista registrovanih sredstava za zaštitu bilja	53/2023	24.05.2023.
10.	Pravilnik o maksimalnom nivou rezidua sredstava za zaštitu bilja na ili u bilju, biljnim proizvodima, hrani ili hrani za životinje	65/2023	06.07.2023.

4.1. Program fitosanitarnih mjera za 2023. godinu

U skladu sa zakonskom obavezom **Fitosanitarni sektor - Odsjek za registraciju i promet sredstva za zaštitu i ishranu bilja** je sproveo sve neophodne aktivnosti za realizaciju Programa fitosanitarnih mjera za 2023. godinu („Službeni list CG”, broj 32/2023)

Ovim programom osim mjera za: zdravstvenu zaštitu bilja; sredstva za ishranu bilja; sjemenski materijal poljoprivrednog bilja i sadni materijal; GMO; biljne genetičke resurse, utvrđene su i **mjere/programi za sredstva za zaštitu bilja, kao i obim laboratorijskih ispitivanja, nosioce poslova i način vršenja poslova sa planom upotrebe finansijskih sredstava i uslovima za sprovođenje mjera utvrđenih zakonima.**

Program praćenja sredstava za zaštitu bilja i sredstava za ishranu bilja sadrži 12 podprograma koji predstavljaju tehničku podršku implementaciji Nacionalnog plana za održivu upotrebu pesticida.

Program 2	Program praćenje prometa i registracije sredstava za zaštitu i ishranu bilja
Komponenta 2.1	Registracija sredstava za zaštitu bilja
Komponenta 2.2	Monitoring prometa sredstava za zaštitu bilja
Komponenta 2.3	Sprovođenje specijalističkog kursa
Komponenta 2.4	Monitoring uređaja za upotrebu pesticida
Komponenta 2.5	Program post-registracijske kontrole sredstava za zaštitu bilja
Komponenta 2.6	Post-registracijska kontrola sredstava za zaštitu bilja – rezistentnost
Komponenta 2.7	Monitoring održive upotrebe pesticida
Komponenta 2.8	Program integralne zaštite bilja – maslina
Komponenta 2.9	Program zaštite masline sa praćenjem rezidua sredstava za zaštitu bilja
Komponenta 2.10	Unapređenje sistema za postupanja i upravljanja otpadom odnosno postupanja sa ambalažom nakon upotrebe pesticida
Komponenta 2.11	Monitoring uticaja upotrebe pesticida na životnu sredinu
Komponenta 2.12	Monitoring karakteristika sredstava za ishranu bilja

Program 2. Program praćenja sredstava za zaštitu bilja i sredstava za ishranu bilja

Sredstva za sprovođenje ovog programa bila su opredijeljena Budžetom Crne Gore za 2023. godinu, u iznosu od 33.000,00€.

Cilj: Program se sprovodi radi smanjenja rizika i mogućih negativnih efekata sredstava za zaštitu i za ishranu bilja na zdravlje ljudi, bilja i životinja i na životnu sredinu. Program podržava postupak registracije sredstava za zaštitu bilja i podrška je realizaciji Nacionalnog plana za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja.

Pravni osnov: Zakon o sredstvima za zaštitu bilja („Službeni list CG”, br. 51/08 i 18/14), Nacionalni plan za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja za period od 2021. do 2026. godine („Službeni list CG”, broj 115/21) i godišnji plan službenih kontrola.

5. Administrativni kapaciteti

U Upravi za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove u Odsjeku za sredstva za promet i registraciju sredstava za zaštitu i ishranu bilja zaposleni su načelnik i 2 službenika.

Poslove u ovom Odsjeku bi trebalo da radi najmanje 5 zaposlenih, ali zbog organičenja prilikom pisanja Pravilnika o sistematizaciji nije moguće iskazati stvarne potrebe, a zbog ograničenja u zapošljavanju nije moguće zaposliti nove ljude za unaprjeđenje ove oblasti.

U 2023. godini došlo je do povećanja administrativnih kapaciteta za ukupno tri lica i to jedno zaposleno lice u dijelu administracije i dva zaposlena lica u fitosanitarnoj inspekciji.

Pregled stanja:

UPRAVA ZA BEZBJEDNOST HRANE, VETERINU I FITOSANITARNE POSLOVE					
direktor					
FITOSANITARNI SEKTOR					
Pozicija	Broj sistematizovanih radnih mjesta	Broj zaposlenih 2021	Broj zaposlenih 2022	Broj zaposlenih 2023	Obrazovanje
pomoćnik direktora	1	1	1	1	dipl. ing. polj.
Odsjek za sredstva za promet i registraciju sredstava za zaštitu i ishranu bilja					
načelnik	1	1	1	1	dipl. ing. polj.
savjetnici	3	1	1	2	dipl. ing. polj.
Odsjek za fitosanitarnu inspekciju					
fitosanitrani inspektori	24	17	17	19	dipl. ing. polj.
UKUPNO	28	19	19	22	dipl. ing. polj.

6. Obuke administracije i inspekcije

Br.	Datum, tema i mjesto održavanja	Program	Učesnici	Organizator
1.	31. januar do 3. februar 2023. Madrid, Španija Posebni nadzori nad štetnim organizmima bilja	BTSF	Administracije zemalja članica EU i Crne Gore	Evropska Komisija
2.	18. do 21. april 2023. Bratislava, Slovačka Posebni nadzori nad štetnim organizmima bilja	BTSF	Administracije zemalja članica EU i Crne Gore	Evropska Komisija
3.	01. do 05. maj 2023. Varšava, Poljska Sistem nadzora i revizija	BTSF	Administracije zemalja članica EU i Crne Gore	Evropska Komisija
4.	22. do 25. maj 2023. Riga, Letonija Novi propisi iz oblasti zdravlja bilja	BTSF	Administracije zemalja članica EU i Crne Gore	Evropska Komisija
5.	23. do 26. maj 2023. Barcelona, Španija Kontrola uređaja za primjenu pesticida	BTSF	Administracije zemalja članica EU i Crne Gore	Evropska Komisija
6.	12. do 15. jun 2023. Toulouse, Španija Integralna zaštita bilja	BTSF	Administracije zemalja članica EU i Crne Gore	Evropska Komisija
7.	13. do 16. jun 2023. Lisabon, Portugal Posebni nadzori nad štetnim organizmima bilja	BTSF	Administracije zemalja članica EU i Crne Gore	Evropska Komisija
8.	12. do 16. jun 2023. Lisabon, Portugal Kontrola uvoza	BTSF	Administracije zemalja članica EU i Crne Gore	Evropska Komisija
9.	21. do 23 jun 2023. Torino, Italija Procena rizika efikasnosti proizvoda za zaštitu bilja	BTSF	Administracije zemalja članica EU i Crne Gore	Evropska Komisija
10.	26. do 29. jun 2023. Berlin, Njemačka Integralna zaštita bilja	BTSF	Administracije zemalja članica EU i Crne Gore	Evropska Komisija
11.	18. do 21. septembar 2023. Madrid, Španija Novi propisi iz oblasti zdravlja bilja	BTSF	Administracije zemalja članica EU i Crne Gore	Evropska Komisija
12.	25. do 29. septembar 2023. Riga, Letonija Integralna zaštita bilja	BTSF	Administracije zemalja članica EU i Crne Gore	Evropska Komisija
13.	23. do 27. oktobar 2023. Budimpešta, Mađarska Higijena hrane u primarnoj proizvodnji	BTSF	Administracije zemalja članica EU i Crne Gore	Evropska Komisija
14.	23. do 27. oktobar 2023. Alikante, Španija Štetni organizmi u poljoprivredi i hortikulturi	BTSF	Administracije zemalja članica EU i Crne Gore	Evropska Komisija
15.	21. do 24. novembar 2023. Madrid, Španija Integralna zaštita bilja	BTSF	Administracije zemalja članica EU i Crne Gore	Evropska Komisija
16.	20. do 24. novembar 2023. Valensija, Španija Kontrola uvoza	BTSF	Administracije zemalja članica EU i Crne Gore	Evropska Komisija
17.	11. do 14. decembar 2023. Amsterdam, Holandija Integralna zaštita bilja	BTSF	Administracije zemalja članica EU i Crne Gore	Evropska Komisija

18.	11. do 15. decembar 2023. Lisabon, Portugal Biljni karantin za šumske proizvode (NTFP)	BTSF	Administracije zemalja članica EU i Crne Gore	Evropska Komisija
-----	---	------	--	----------------------

7. Obuke za korisnike sredstava za zaštitu bilja

U skladu sa članom 6 Zakona o sredstvima za zaštitu bilja („Službeni list CG”, br. 51/08 i 18/14); Pravilnikom o programu specijalističkog kursa za sredstva za zaštitu bilja („Službeni list CG”, broj 35/15); Pravilnikom o načinu izdavanja i izgledu legitimacije za profesionalno korišćenje sredstava za zaštitu bilja („Službeni list CG”, broj 67/15), Pravilnikom o uslovima koje treba da ispunjavaju pravna lica koja vrše edukaciju lica odgovornih za promet i upotrebu sredstava za zaštitu bilja („Službeni list CG”, broj 28/16) i Nacionalnim planom za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja za period od 2021. do 2026. godine („Službeni list CG”, broj 115/21), sprovodi se specijalistički kurs za osposobljavanje **profesionalnih korisnika sredstava za zaštitu bilja**:

U toku 2023. godine nije bilo organizovanih obuka za profesionalne korisnike, zbog nedovoljnog broja zaposlenih u administraciji, vršene su pripreme za unapređenje edukacija i priprema materijala, kao i na novom izboru predavača koji predavanja vrše u toku radnog vremena jer su obuke besplatne za sve profesionalne korisnike.

Do 31.12.2023. godine ukupno je 555 profesionalnih korisnika za promet sredstava za zaštitu bilja završilo specijalistički kurs, što u odnosu na 4016 poljoprivrednih proizvođača upisanih u Registar predstavlja oko 14% od ciljne grupe.

8. Obuke za distributere sredstava za zaštitu bilja

U skladu sa članom 6 Zakona o sredstvima za zaštitu bilja („Službeni list CG”, br. 51/08 i 18/14); Pravilnikom o programu specijalističkog kursa za sredstva za zaštitu bilja („Službeni list CG”, broj 35/15); Pravilnikom o načinu izdavanja i izgledu legitimacije za profesionalno korišćenje sredstava za zaštitu bilja („Službeni list CG”, broj 67/15), Pravilnikom o uslovima koje treba da ispunjavaju pravna lica koja vrše edukaciju lica odgovornih za promet i upotrebu sredstava za zaštitu bilja („Službeni list CG”, broj 28/16) i Nacionalnim planom za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja za period od 2021. do 2026. godine („Službeni list CG”, broj 115/21), sprovodi se specijalistički kurs za osposobljavanje lica odgovornih za promet sredstava za zaštitu bilja.

Na osnovu Ugovora o vršenju stručnih poslova **edukacije lica odgovornih za promet sredstava za zaštitu bilja** između Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove i Univerziteta Crne Gore – Biotehnički fakultet, od 16.03.2017. godine, broj 32/17-0101-796, Biotehnički fakultet je ovlašćen da organizuje specijalistički kurs lica odgovornih za promet sredstava za zaštitu bilja.

U 2023. godini, 8 lica odgovornih za promet sredstava za zaštitu bilja, završilo je specijalistički kurs.

Do 31.12.2023. godine ukupno je 88 lica odgovornih za promet sredstava za zaštitu bilja završilo specijalistički kurs, što u odnosu na 95 poljoprivrednih apoteka upisanih u Registar predstavlja oko 92% od ciljne grupe.

9. Informisanje javnosti

U cilju podizanja svijesti o opasnostima po zdravlje ljudi, zdravlje zaposlenih na poslovima proizvodnje bilja, kao i prilikom upotrebe pesticida po ne ciljane organizme, te opasnostima po

životnu sredinu u 2023. godini realizovana je kampanja jačanja svijesti o održivoj upotrebi pesticida i to:

1. **01.05.2023. Registar za promet sredstava za zaštitu bilja - POLJOPRIVREDNA APOTEKA**
[Registar za promet sredstava za zaštitu bilja - POLJOPRIVREDNA APOTEKA \(www.gov.me\)](http://www.gov.me)
2. **01.05.2023. Upotreba opreme za primjenu sredstava za zaštitu bilja**
[Predstavnice Uprave na obuci o upotrebi opreme za primjenu sredstava za zaštitu bilja \(www.gov.me\)](http://www.gov.me)
3. **24.05.2023. Registracija sredstava za zaštitu bilja**
[Registracija sredstava za zaštitu bilja \(www.gov.me\)](http://www.gov.me)
4. **26.06.2023. Upotreba pesticida - gostovanje ("Mreža", TVCG)**
[Upotreba pesticida - gostovanje \("Mreža", TVCG\) \(www.gov.me\)](http://www.gov.me)
5. **30.06.2023. OBAVJEŠTENJE: Apel vinogradarima da izvrše hemijsko tretiranje vinove loze**
[Apel vinogradarima da izvrše hemijsko tretiranje vinove loze \(www.gov.me\)](http://www.gov.me)
6. **07.07.2023. Obavezno obavještanje javnosti prije upotrebe pesticida**
[Obavezno obavještanje javnosti prije upotrebe pesticida \(www.gov.me\)](http://www.gov.me)
7. **03.08.2023. Preporuka maslinarima da ponovo urade tretman sa preparatima na bazi spinetorama ili spinosada**
[Preporuka maslinarima da ponovo urade tretman sa preparatima na bazi spinetorama ili spinosada \(www.gov.me\)](http://www.gov.me)
8. **07.08.2023. Poziv korisnicima da se prijave za obuku o primjeni pesticida**
[Poziv korisnicima da se prijave za obuku o primjeni pesticida \(www.gov.me\)](http://www.gov.me)
9. **16.08.2023. Izvještaj o posebnom nadzoru nad štetnim organizmima Epitrix u usjevima krompira**
[Izvještaj o posebnom nadzoru nad štetnim organizmima Epitrix u usjevima krompira \(www.gov.me\)](http://www.gov.me)
10. **24.08.2023. Izvještaj o posebnom nadzoru leptiraste vaši A. spiniferus i mjere zaštite**
[Izvještaj o posebnom nadzoru leptiraste vaši A. spiniferus i mjere zaštite \(www.gov.me\)](http://www.gov.me)
11. **28.08.2023. Izvještaj o praćenju mediteranske voćne muve Ceratitis capitata i preporuke za proizvođača**
[Izvještaj o praćenju mediteranske voćne muve Ceratitis capitata i preporuke za proizvođače \(www.gov.me\)](http://www.gov.me)
12. **01.09.2023. Povećana brojnost muve masline - apel za hemijsko tretiranje**
[Povećana brojnost muve masline - apel za hemijsko tretiranje \(www.gov.me\)](http://www.gov.me)
13. **07.09.2023. Izvještaj o pregledu klopki i plodova za muvu masline sa preporukom tretiranja**
[Izvještaj o pregledu klopki i plodova za muvu masline sa preporukom tretiranja \(www.gov.me\)](http://www.gov.me)
14. **02.10.2023. Integralna zaštita bilja**
[Integralna zaštita bilja \(www.gov.me\)](http://www.gov.me)
15. **13.10.2023. Oblast primjene pesticida (podkast) - Prof. dr Nedeljko Latinović**
[Oblast primjene pesticida \(podkast\) - Prof. dr Nedeljko Latinović \(www.gov.me\)](http://www.gov.me)
16. **16.10.2023. Upotreba pesticida - Evidencijom do većih standarda u proizvodnji (TV Prva)**
[Upotreba pesticida - Evidencijom do većih standarda u proizvodnji \(TV Prva\) \(www.gov.me\)](http://www.gov.me)
17. **16.11.2023. Edukacija lica koja koriste uređaje za primjenu pesticida**
[Edukacija lica koja koriste uređaje za primjenu pesticida \(www.gov.me\)](http://www.gov.me)
18. **20.11.2023. Poljoprivredni proizvođači bilja učili o pravilnom održavanju uređaja za primjenu pesticida**
[Poljoprivredni proizvođači bilja učili o pravilnom održavanju uređaja za primjenu pesticida \(www.gov.me\)](http://www.gov.me)
19. **23.11.2023. Edukacija lica odgovornih za promet sredstava za zaštitu bilja**
[Edukacija lica odgovornih za promet sredstava za zaštitu bilja \(www.gov.me\)](http://www.gov.me)
20. **08.12.2023. BTSF obuke u Berlinu i Madridu na temu "Održiva upotreba pesticida sa fokusom na integralnu zaštitu bilja"**
[BTSF obuke u Berlinu i Madridu na temu "Održiva upotreba pesticida sa fokusom na integralnu zaštitu bilja" \(www.gov.me\)](http://www.gov.me)
21. **10.12.2023. U Tuzima održana radionica o pravilnom održavanju uređaja za primjenu pesticida**

- [U Tuzima održana radionica o pravilnom održavanju uređaja za primjenu pesticida \(www.gov.me\)](http://www.gov.me)
22. **12.12.2023. Organizovana TAIEX studijska posjeta Hrvatskoj u oblasti pesticida**
[Organizovana TAIEX studijska posjeta Hrvatskoj u oblasti pesticida \(www.gov.me\)](http://www.gov.me)
 23. **15.12.2023. Edukacija lica koja koriste uređaje za primjenu pesticida**
[Edukacija lica koja koriste uređaje za primjenu pesticida \(www.gov.me\)](http://www.gov.me)
 24. **26.12.2023. EFSA predložene namjene osnovnih supstanci (uputstva za upotrebu)**
[EFSA predložene namjene osnovnih supstanci \(uputstva za upotrebu\) \(www.gov.me\)](http://www.gov.me)

ARHIVA

Oblast primjene pesticida (podkast) - Prof. dr Nedeljko Latinović

dr Nedeljko Latinović

Objavljeno: 13.10.2023. • 15:00
Autor: Univerzitet Cine Gore

Šta su pesticidi? Gdje se sve koriste i kakav je njihov značaj? Šta je integralna zaštita bilja?

Vežani članci:

- Preporuka proizvođačima i držaocima vinove loze da izvrše hemijska tretiranja vektora do p
07.06.2024.
- Direktor Uprave Vladimir Đaković održao čas učenicima SŠ "Spasije Raspopović"
06.06.2024.
- Održani Veterinarski dani u Sutomoru
30.05.2024.
- Razidue pesticida u hrani: objavljeni podaci za 2022. godinu
24.05.2024.

ARHIVA

Upotreba pesticida - Evidencijom do većih standarda u proizvodnji (TV Prva)

EVIDENCIJOM DO VEĆIH STANDARDA U PROIZVODNJI

Objavljeno: 16.10.2023. • 15:00
Autor: TV Prva

Vežani članci:

- Poziv korisnicima da se prijave za obuku o primjeni pesticida
07.08.2023.
- Obavezno obavještanje javnosti prije upotrebe pesticida
07.07.2023.
- UPOZORENJE: Obavezno je obavijestiti javnost prije upotrebe pesticida
22.03.2024.
- Upotreba pesticida - gostovanje ("Mreža", TVCG)
26.06.2023.

10. Ostale aktivnosti

Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, je u saradnji sa Njemačkim društvom za međunarodnu saradnju (GIZ), obezbijedila knjigu evidencije o upotrebi pesticida prilikom uzgoja voća i povrća i drugih biljnih kultura za 8000 poljoprivrednih proizvođača u Crnoj Gori.

[GIZ EVIDENCIJA CG.pdf](#)

Podjela Knjiga evidencije o upotrebi pesticida vrši se preko regionalnih i opštinskih savjetodavnih službi, kao i preko poljoprivrednih apoteka. U 2023. godini uvedena je novina u cilju što veće pristupačnosti knjige evidencije upotrebi pesticida koja se izdaje registrovanom poljoprivrednom proizvođaču zajedno sa rješenjem o upisu u Registar proizvođača.

11. Realizacija aktivnosti iz Akcionog planu za 2023.

Aktivnost	Nosilac aktivnosti	Rok	Status realizacije																																																																																																																																																																					
5.1. U PROMETU I UPOTREBI SAMO REGISTROVANI PESTICIDI																																																																																																																																																																								
5.1.1 inteziviranje sprovođenja postupka registracije ili priznavanja registracije pesticida;	UBHVFP Komisija za pesticide Proizvođa či pesticida i/ili ovlašćeni zastupnici	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	2021: REALIZOVANO - izdato 55 rješenja o registraciji sredstava za zaštitu bilja i u Registar sredstava za zaštitu bilja upisano je 55 proizvođača; 2022: REALIZOVANO - izdato 24 rješenja o registraciji sredstava za zaštitu bilja i u Registar sredstava za zaštitu bilja upisano ukupno 79 proizvođača;																																																																																																																																																																					
			2023: REALIZOVANO - izdato 22 rješenja o registraciji sredstava za zaštitu bilja i u Registar sredstava za zaštitu bilja upisan ukupno 101 proizvođač;																																																																																																																																																																					
5.1.2 monitoring postregistracijske kontrolne sredstava za zaštitu bilja;	UBHVFP	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	2021: REALIZOVANO - Program monitoringa post-registracijske kontrole sredstava za zaštitu bilja za 2021. godinu objavljen je u Sl. listu CG br. 84/2021; - izvršeno je laboratorijsko ispitivanje 15 uzoraka;																																																																																																																																																																					
			2022: REALIZOVANO - Program monitoringa post-registracijske kontrole sredstava za zaštitu bilja za 2022. objavljen je u Sl. listu CG br. 52/2022; - Izvršeno je laboratorijsko ispitivanje 8 uzoraka;																																																																																																																																																																					
			2023: REALIZOVANO - Program monitoringa post-registracijske kontrole sredstava za zaštitu bilja za 2023. objavljen je u Sl. listu CG br. 44/2023; - Izvršeno je laboratorijsko ispitivanje 11 uzoraka.																																																																																																																																																																					
<table border="1"> <thead> <tr> <th>redni br.</th> <th>datum izdavanja izvještaja</th> <th>CETI broj</th> <th>naziv SZB</th> <th>odgovara</th> <th>uvoznik</th> <th>proizvođač</th> <th>naziv a.m.</th> <th>sadržaj a.m.</th> <th>propisana količina a.m.</th> <th>oznaka medote</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>22.11.2023.</td> <td>445/03/22/1</td> <td>RAMPLAN 20SP</td> <td></td> <td></td> <td>Albanija</td> <td>chlorpirifos</td> <td>20</td> <td></td> <td>CIPAC 221</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>21.02.2024.</td> <td>504/03/23/1</td> <td>TELDOR SC</td> <td>DA</td> <td>AGROMARKET CG</td> <td>BAYER AG, NJEMAČKA</td> <td>fenheksamid 500g</td> <td>492</td> <td>475-525</td> <td>CIPAC 603</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>21.02.2024.</td> <td>503/03/23/1</td> <td>TERKON</td> <td>DA</td> <td>AGROMARKET CG</td> <td>GALENKA, SRBIJA</td> <td>teflutrin 15 g/kg</td> <td>17,7</td> <td>11,25-18,75</td> <td>CIPAC 451</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>13 JUL POLANTAŽE, DOO, ZELENI VRTOVI, VELETEX</td> <td>NISSO CHEMICAL EUROPE GMBH, DUSSELDORF, NJEMAČKA</td> <td>acetamiprid</td> <td>350</td> <td>188-212</td> <td>CIPAC 649</td> </tr> <tr> <td>5</td> <td>21.02.2024.</td> <td>518/03/23/1</td> <td>MOSPILAN (BG)</td> <td>DA</td> <td></td> <td></td> <td>evsevalerat</td> <td>48,3</td> <td>45-55</td> <td>CIPAC 481</td> </tr> <tr> <td>6</td> <td>21.02.2024.</td> <td>516/03/23/1</td> <td>SUMI ALPHA (EW)</td> <td>DA</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>7</td> <td>21.02.2024.</td> <td>515/03/23/1</td> <td>KARATE (G)</td> <td>DA</td> <td>ASCUS DOO</td> <td>SIPCAM OXON SPA PERO (MI) ITALIA</td> <td>lambda cihalotrin</td> <td>4,0</td> <td>5-Mar</td> <td>CIPAC 463</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>ISAGRO SPA MILANO, ITALIA</td> <td>deltametrin</td> <td>27,8</td> <td>21,25-28,75</td> <td>CIPAC 333</td> </tr> <tr> <td>8</td> <td>21.02.2024.</td> <td>515/03/23/1</td> <td>SCATTO (EC)</td> <td>DA</td> <td></td> <td>ZELENI VRTOVI DOO</td> <td>metribuzin</td> <td>723</td> <td>675-725</td> <td>CIPAC 283</td> </tr> <tr> <td>9</td> <td>21.02.2024.</td> <td>517/03/23/1</td> <td>MISTRAL (WG)</td> <td>DA</td> <td></td> <td>ADAMA, IZRAEL</td> <td>deltametrin</td> <td>93,1</td> <td>90-110</td> <td>CIPAC 333</td> </tr> <tr> <td>10</td> <td>21.02.2024.</td> <td>506/03/23/1</td> <td>DECIS EXPERT</td> <td>DA</td> <td>AGROMARKET CG</td> <td>BAYER DOO</td> <td>deltametrin</td> <td>24,7</td> <td>21,25-28,75</td> <td>CIPAC 333</td> </tr> <tr> <td>11</td> <td>21.02.2024.</td> <td>505/03/23/1</td> <td>POLUX (EC)</td> <td>DA</td> <td>AGROMARKET CG</td> <td>GALENKA, SRBIJA</td> <td>deltametrin</td> <td>24,7</td> <td>21,25-28,75</td> <td>CIPAC 333</td> </tr> <tr> <td>12</td> <td>23.02.2024.</td> <td>507/03/23/1</td> <td>NITROPOL (EC)</td> <td>DA</td> <td>TRITICUM CO DOO</td> <td>W NEUDORF GMBH KG, NJEMAČKA</td> <td>parafinsko ulje</td> <td>850</td> <td>805-855</td> <td>CIPAC 986</td> </tr> </tbody> </table>				redni br.	datum izdavanja izvještaja	CETI broj	naziv SZB	odgovara	uvoznik	proizvođač	naziv a.m.	sadržaj a.m.	propisana količina a.m.	oznaka medote	1											2	22.11.2023.	445/03/22/1	RAMPLAN 20SP			Albanija	chlorpirifos	20		CIPAC 221	3	21.02.2024.	504/03/23/1	TELDOR SC	DA	AGROMARKET CG	BAYER AG, NJEMAČKA	fenheksamid 500g	492	475-525	CIPAC 603	4	21.02.2024.	503/03/23/1	TERKON	DA	AGROMARKET CG	GALENKA, SRBIJA	teflutrin 15 g/kg	17,7	11,25-18,75	CIPAC 451						13 JUL POLANTAŽE, DOO, ZELENI VRTOVI, VELETEX	NISSO CHEMICAL EUROPE GMBH, DUSSELDORF, NJEMAČKA	acetamiprid	350	188-212	CIPAC 649	5	21.02.2024.	518/03/23/1	MOSPILAN (BG)	DA			evsevalerat	48,3	45-55	CIPAC 481	6	21.02.2024.	516/03/23/1	SUMI ALPHA (EW)	DA							7	21.02.2024.	515/03/23/1	KARATE (G)	DA	ASCUS DOO	SIPCAM OXON SPA PERO (MI) ITALIA	lambda cihalotrin	4,0	5-Mar	CIPAC 463							ISAGRO SPA MILANO, ITALIA	deltametrin	27,8	21,25-28,75	CIPAC 333	8	21.02.2024.	515/03/23/1	SCATTO (EC)	DA		ZELENI VRTOVI DOO	metribuzin	723	675-725	CIPAC 283	9	21.02.2024.	517/03/23/1	MISTRAL (WG)	DA		ADAMA, IZRAEL	deltametrin	93,1	90-110	CIPAC 333	10	21.02.2024.	506/03/23/1	DECIS EXPERT	DA	AGROMARKET CG	BAYER DOO	deltametrin	24,7	21,25-28,75	CIPAC 333	11	21.02.2024.	505/03/23/1	POLUX (EC)	DA	AGROMARKET CG	GALENKA, SRBIJA	deltametrin	24,7	21,25-28,75	CIPAC 333	12	23.02.2024.	507/03/23/1	NITROPOL (EC)	DA	TRITICUM CO DOO	W NEUDORF GMBH KG, NJEMAČKA	parafinsko ulje	850	805-855	CIPAC 986
redni br.	datum izdavanja izvještaja	CETI broj	naziv SZB	odgovara	uvoznik	proizvođač	naziv a.m.	sadržaj a.m.	propisana količina a.m.	oznaka medote																																																																																																																																																														
1																																																																																																																																																																								
2	22.11.2023.	445/03/22/1	RAMPLAN 20SP			Albanija	chlorpirifos	20		CIPAC 221																																																																																																																																																														
3	21.02.2024.	504/03/23/1	TELDOR SC	DA	AGROMARKET CG	BAYER AG, NJEMAČKA	fenheksamid 500g	492	475-525	CIPAC 603																																																																																																																																																														
4	21.02.2024.	503/03/23/1	TERKON	DA	AGROMARKET CG	GALENKA, SRBIJA	teflutrin 15 g/kg	17,7	11,25-18,75	CIPAC 451																																																																																																																																																														
					13 JUL POLANTAŽE, DOO, ZELENI VRTOVI, VELETEX	NISSO CHEMICAL EUROPE GMBH, DUSSELDORF, NJEMAČKA	acetamiprid	350	188-212	CIPAC 649																																																																																																																																																														
5	21.02.2024.	518/03/23/1	MOSPILAN (BG)	DA			evsevalerat	48,3	45-55	CIPAC 481																																																																																																																																																														
6	21.02.2024.	516/03/23/1	SUMI ALPHA (EW)	DA																																																																																																																																																																				
7	21.02.2024.	515/03/23/1	KARATE (G)	DA	ASCUS DOO	SIPCAM OXON SPA PERO (MI) ITALIA	lambda cihalotrin	4,0	5-Mar	CIPAC 463																																																																																																																																																														
						ISAGRO SPA MILANO, ITALIA	deltametrin	27,8	21,25-28,75	CIPAC 333																																																																																																																																																														
8	21.02.2024.	515/03/23/1	SCATTO (EC)	DA		ZELENI VRTOVI DOO	metribuzin	723	675-725	CIPAC 283																																																																																																																																																														
9	21.02.2024.	517/03/23/1	MISTRAL (WG)	DA		ADAMA, IZRAEL	deltametrin	93,1	90-110	CIPAC 333																																																																																																																																																														
10	21.02.2024.	506/03/23/1	DECIS EXPERT	DA	AGROMARKET CG	BAYER DOO	deltametrin	24,7	21,25-28,75	CIPAC 333																																																																																																																																																														
11	21.02.2024.	505/03/23/1	POLUX (EC)	DA	AGROMARKET CG	GALENKA, SRBIJA	deltametrin	24,7	21,25-28,75	CIPAC 333																																																																																																																																																														
12	23.02.2024.	507/03/23/1	NITROPOL (EC)	DA	TRITICUM CO DOO	W NEUDORF GMBH KG, NJEMAČKA	parafinsko ulje	850	805-855	CIPAC 986																																																																																																																																																														
5.1.3 redovno ažuriranje i objava Registra sredstava za zaštitu bilja u prometu na teritoriji Crne Gore;	UBHVFP	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	2021: REALIZACIJA U TOKU - pripremljen nacrt Pravilnika o izmjeni Pravilnika o načinu vođenja i sadržaju Registra sredstava za zaštitu bilja; 2022: REALIZACIJA U TOKU - objavljen Pravilnik o izmjeni Pravilnika o načinu vođenja i sadržaju Registra sredstava za zaštitu bilja Sl. list CG br. 24/2022; - ažuriranje i postavljanje Registra na web stranicu Uprave onemogućeno zbog cyber napada; - priprema i ažuriranje podataka iz Registra u skladu sa Listom registrovanih sredstava za zaštitu bilja Sl. list CG br. 34/2022 i 97/2022 radi objave na web stranici uprave;																																																																																																																																																																					
			2023: REALIZOVANO - priprema i ažuriranje podataka iz Registra u skladu sa Listom registrovanih sredstava za zaštitu bilja Sl. list CG br. 53/2023.																																																																																																																																																																					

5.1.4 redovno ažuriranje i objava Liste registrovanih sredstava za zaštitu bilja;	UBHVFP	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	<p>2021: REALIZACIJA U TOKU</p> <ul style="list-style-type: none"> - pripremljen nacrt Liste registrovanih sredstava za zaštitu bilja; <p>2022: REALIZOVANO</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lista registrovanih sredstava za zaštitu bilja objavljena u Sl. listu CG br. 34/2022; - Lista registrovanih sredstava za zaštitu bilja objavljena u Sl. listu CG br. 97/2022; <p>2023: REALIZOVAN</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lista registrovanih sredstava za zaštitu bilja objavljena u Sl. listu CG br 53/2023;
5.1.5 redovno ažuriranje Registra i Liste registrovanih sredstava za zaštitu bilja u fitosanitarnom informacionom sistemu (FIS);	UBHVFP	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	<p>2021: REALIZACIJA U TOKU</p> <ul style="list-style-type: none"> - u fitosanitarnom informacionom sistemu (FIS) stvoreni softverski preduslovi za redovno ažuriranje Registra i Liste registrovanih sredstava za zaštitu bilja; <p>2022: REALIZACIJA U TOKU</p> <ul style="list-style-type: none"> - u fitosanitarnom informacionom sistemu (FIS) stvoreni softverski preduslovi za redovno ažuriranje Registra i Liste registrovanih sredstava za zaštitu bilja koje je prekinuto i onemogućeno zbog cyber napada; - priprema fitosanitarnog informacionog sistema (FIS) za rad; <p>2023: REALIZACIJA U TOKU</p> <ul style="list-style-type: none"> - fitosanitarni informacioni sistem je pripremljen za rad i otklonjene su sve posledice cyber napada, u toku je unošenje podataka;
5.1.6 redovno ažuriranje i objava liste pesticida za neprofesionalne korisnike;	UBHVFP	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	<p>2021: REALIZACIJA U TOKU</p> <ul style="list-style-type: none"> - pripremljen nacrt Liste registrovanih sredstava za zaštitu bilja; <p>2022: REALIZACIJA U TOKU</p> <ul style="list-style-type: none"> - redovno ažuriranje i objava liste pesticida za neprofesionalne korisnike prekinuto i onemogućeno zbog cyber napada; <p>2023: REALIZOVANO:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lista registrovanih sredstava za zaštitu bilja objavljena u Sl. listu CG br 53/2023; U okviru registracije pesticida definišu se neprofesionalni korisnici. <p>https://www.gov.me/dokumenta/a44f0bb1-95b1-49ca-b86a-911727c57e6f</p>
5.1.7 ukidanje dozvole za uvoz pesticida - najkasnije šest meseci prije	UBHVFP	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	<p>2021: REALIZOVANO</p> <ul style="list-style-type: none"> - izdato 88 rješenja o registraciji pesticida; nije bilo izdavanja vanrednih dozvola; <p>2022: REALIZOVANO</p> <ul style="list-style-type: none"> - izdato 24 rješenja o registraciji pesticida; - izdate su 2 vanredne dozvole u skladu sa članom 32 Zakona o sredstvima za zaštitu bilja (Sl. list RCG, br. 51/08, 18/14); <p>2023: REALIZOVANO</p>

pristupanja EU;			<ul style="list-style-type: none"> - izdato 22 rješenja o registraciji pesticida; - Izdato je 5 vanrednih dozvola u skladu sa članom 32 Zakona o sredstvima za zaštitu bilja (Sl. list RCG, br. 51/08, 18/14);
5.1.8 službene kontrole uvoza pesticida;	UBHVFP	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	<p>2021: REALIZOVANO</p> <ul style="list-style-type: none"> - izvršen je pregled 113 pošiljki sredstava za zaštitu bilja; - u kontrolisanim pošiljkama nije bilo utvrđenih nepravilnosti; <p>2022: REALIZOVANO</p> <ul style="list-style-type: none"> - izvršen je pregled 47 pošiljki sredstava za zaštitu bilja; - u kontrolisanim pošiljkama nije bilo utvrđenih nepravilnosti; <p>2023: REALIZOVANO</p> <ul style="list-style-type: none"> - izvršen je pregled 55 pošiljki sredstava za zaštitu bilja; - u kontrolisanim pošiljkama nije bilo utvrđenih nepravilnosti.
5.1.9 kontrola putničkih automobila u prekograničnom prometu u cilju otkrivanja prometa nelegalnih pesticida;	UBHVFP UPC	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	<p>2021: REALIZACIJA U TOKU</p> <ul style="list-style-type: none"> - pripremljen nacrt procedure za zajedničke aktivnosti kontrole putničkih automobila u prekograničnom prometu u cilju otkrivanja prometa nelegalnih pesticida; - izvođenje kontrole je predviđeno u Akcionom planu za sprovođenje Strategije integrisanog upravljanja granicom za 2022. godinu; <p>2022: REALIZACIJA U TOKU</p> <ul style="list-style-type: none"> - pripremljen nacrt procedure za zajedničke aktivnosti kontrole putničkih automobila u prekograničnom prometu u cilju otkrivanja prometa nelegalnih pesticida; - izvođenje kontrole je predviđeno u Akcionom planu za sprovođenje Strategije integrisanog upravljanja granicom; <p>2023: REALIZOVANO</p> <ul style="list-style-type: none"> - nastavljena strategija integrisanog upravljanja granicom. U ovom postupku su bila ukupno 3 presretanja. https://volimpodgoricu.me/novosti/uprava-prihoda-i-carina-pronadjeno-18-pakovanja-neprijavljenih-insekticida-u-vrijednosti-od-800-eura
5.1.10 Organizovanje obuka za ocjenjivače za postupak ocjene aktivnih supstanci i sredstva za zaštitu bilja;	UBHVFP	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	<p>2021: REALIZOVANO</p> <ul style="list-style-type: none"> - od 28. juna do 2. jula 2021. godine <i>on line</i> radionice za Procjenu rizika mikroorganizama koji se koriste kao pesticidi ili biocidi prisustvovala su dva kandidata; <p>2022: REALIZOVANO</p> <ul style="list-style-type: none"> - od 14. do 18. novembra 2022. godine u Valensiji, Španija održan je BTSF na temu: Procjena rizika – principi i metode procjene rizika u lancu hrane, kojem su prisustvovali kandidati CETI i Institut za javno zdravlje; <p>2023: REALIZOVANO</p> <ul style="list-style-type: none"> - od 21. do 23 juna 2023. u Torinu, Italiji, održana je radionica u okviru BTSF-a na temu: Procena rizika efikasnosti proizvoda za zaštitu bilja, kojem su prisustvovali kandidati Instituta za javno zdravlje;
5.1.11 priprema recepata (uputstva za upotrebu) supstanci niskog rizika;	UBHVFP	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	<p>2021: REALIZACIJA U TOKU</p> <ul style="list-style-type: none"> - izvršeno je prevođenje sa engleskog jezika pet uputstva za upotrebu za supstance niskog rizika; - izvršene pripreme za postupak lektorisanja i stručne obrade prevedenih tekstova kao pripreme za njihovu objavu; <p>2022: REALIZACIJA U TOKU</p> <ul style="list-style-type: none"> - izvršeno je prevođenje sa engleskog jezika pet uputstva za upotrebu za supstance niskog rizika; - izvršene pripreme za postupak lektorisanja i stručne obrade prevedenih tekstova kao pripreme za njihovu objavu;

			<p>- pripremljeni recepti: kravlje mlijeko, crni luk, pivo, soda, surutka i sirće.</p> <p>2023: REALIZOVANO</p> <p>- objavljeno uputstvo za upotrebu za sodu bikarbonu na zvaničnom sajtu Uprave. Pripremljen nacrt za sirće i objavu u tekućem periodu.</p> <p>EFSA predložene namjene osnovnih supstanci (uputstva za upotrebu) (www.gov.me)</p>
5.2 UNAPRIJEĐENI USLOVI ZA PROMET PESTICIDA			
<p>5.2.1 revizija/ provjera ispunjenosti uslova u objektima registrovanim za promet pesticida – uvoz;</p>	<p>UBHVFP UPC</p>	<p>IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025</p>	<p>2021: REALIZOVANO</p> <p>- u Crnoj Gori registrovano je 37 uvoznika pesticida. Provjera ispunjenosti uslova u objektima registrovanim za promet pesticida – uvoz se sprovodio u skladu sa posebnim Programom i u skladu sa analizom rizika, na osnovu dosadašnjih dokaza o utvrđenim nepravilnostima sa ciljem utvrđivanja stvarnog stanja u prometu pesticidima u objektima za promet sredstava za zaštitu bilja u pogledu kadra i opreme kroz primjenu kontrolne liste.</p> <p>- u toku 2021. godine od strane fitosanitarnih inspektora izvršeno je 20 kontrola objekata za skladištenje u skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja, u toku kontrola utvrđen je određen broj nepravilnosti za čije otklanjanje su izrečene odgovarajuće mjere.</p> <p>2022: REALIZOVANO</p> <p>- u Crnoj Gori registrovano je 38 uvoznika pesticida. Provjera ispunjenosti uslova u objektima registrovanim za promet pesticida (uvoz) se sprovodila u skladu sa posebnim Programom i u skladu sa analizom rizika, na osnovu dosadašnjih dokaza o utvrđenim nepravilnostima sa ciljem utvrđivanja stvarnog stanja u prometu pesticidima u objektima za promet sredstava za zaštitu bilja u pogledu kadra i opreme kroz primjenu kontrolne liste;</p> <p>- u toku 2022. godine od strane fitosanitarnih inspektora izvršeno je 26 kontrola objekata za skladištenje u skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja, u toku kontrola utvrđen je određen broj nepravilnosti za čije otklanjanje su izrečene odgovarajuće mjere;</p> <p>2023: REALIZOVANO</p> <p>- u Crnoj Gori registrovano je 44 uvoznika pesticida i 90 distributera za promet pesticida na veliko i/ili malo. Monitoring se sprovodio u skladu sa posebnim Programom monitoringa</p>

			<p>prometa sredstava za zaštitu bilja za 2023. godinu (Sl. list CG br. 44/2023), u skladu sa teritorijalnom nadležnosti fitosanitarni inspektori su u skladu sa ovim programom i planom službenih kontrola sprovodili nadzor u objektima u kojima se vrši promet sredstava za zaštitu bilja. U okviru Programa objavljene su kontrolne liste za vršenje nadzora u objektima za promet sredstava za zaštitu bilja, date pisane i usmene instrukcije inspekciji za sprovođenje;</p> <p>- nadzor je vršen u skladu sa analizom rizika, na osnovu dosadašnjih dokaza o utvrđenim nepravilnostima sa ciljem utvrđivanja stvarnog stanja u prometu pesticidima u objektima za promet sredstava za zaštitu bilja u pogledu kadra i opreme kroz primjenu kontrolne liste. U toku 2023. godine od strane fitosanitarnih inspektora izvršena je 176 kontrola u skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja;</p>
<p>5.2.2 revizija/provjera ispunjenosti uslova u objektima registrovanim za promet pesticida na veliko;</p>	UBHVFP	<p>IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025</p>	<p>2021: REALIZOVANO</p> <p>- u Crnoj Gori registrovano je 37 objekata za za promet pesticida na veliko.</p> <p>Provjera ispunjenosti uslova u objektima registrovanim za promet pesticida na veliko se sprovodio u skladu sa posebnim Programom i u skladu sa analizom rizika, na osnovu dosadašnjih dokaza o utvrđenim nepravilnostima sa ciljem utvrđivanja stvarnog stanja u prometu pesticidima u objektima za promet sredstava za zaštitu bilja u pogledu kadra i opreme kroz primjenu kontrolne liste.</p> <p>- u toku 2021. godine od strane fitosanitarnih inspektora izvršeno je 20 kontrola u skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja, u toku kontrola utvrđen je određen broj nepravilnosti za čije otklanjanje su izrečene odgovarajuće mjere.</p> <p>2022: REALIZOVANO</p> <p>- u Crnoj Gori registrovano je 38 objekata za za promet pesticida na veliko.</p> <p>Provjera ispunjenosti uslova u objektima registrovanim za promet pesticida na veliko se sprovodio u skladu sa posebnim Programom i u skladu sa analizom rizika, na osnovu dosadašnjih dokaza o utvrđenim nepravilnostima sa ciljem utvrđivanja stvarnog stanja u prometu pesticidima u objektima za promet sredstava za zaštitu bilja u pogledu kadra i opreme kroz primjenu kontrolne liste.</p> <p>- u toku 2022. godine od strane fitosanitarnih inspektora izvršeno je 26 kontrola u skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja, u toku kontrola utvrđen je određen broj nepravilnosti za čije otklanjanje su izrečene odgovarajuće mjere.</p> <p>2023: REALIZACIJA U TOKU</p> <p>- u Crnoj Gori registrovano je 44 distributera za uvoz i promet pesticida na veliko prije uvođenja sistema registracije pesticida. Na dan 31.12.2023. godine pravo da se bavi poslovima uvoza pesticida na osnovu Liste registrovanih sredstva za zaštitu bilja (Sl. list CG br. 53/2023) ima 7 pravnih lica. Pravo je stečeno na osnovu registracije pesticida i ovlašćenja proizvođača.</p> <p>- revizija ostalih objekata za promet na veliko izvršiće se u 2024.godini.</p>

			U toku 2023. godine od strane fitosanitarnih inspektora izvršena je 176 kontrola u skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja.
5.2.3 redovne provjere ispunjenosti uslova u objektima registrovani m za promet pesticida na malo;	UBHVFP	IV 2021	2021: REALIZOVANO
		IV 2022	- u Crnoj Gori registrovano je 90 distributera za promet pesticida na malo.
		IV 2023	Provjera ispunjenosti uslova u objektima registrovanim za promet pesticida na malo se sprovodio u skladu sa posebnim Programom i u skladu sa analizom rizika , na osnovu dosadašnjih dokaza o utvrđenim nepravilnostima sa ciljem utvrđivanja stvarnog stanja u prometu pesticidima u objektima za promet sredstava za zaštitu bilja u pogledu kadra i opreme kroz primjenu kontrolne liste.
IV 2024	- u toku 2021. godine od strane fitosanitarnih inspektora izvršeno je 32 kontrole u skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja, u toku kontrola utvrđen je određeni broj nepravilnosti za čije otklanjanje su izrečene odgovarajuće mjere.		
IV 2025	2022: REALIZOVANO		
			- u Crnoj Gori registrovano je 98 distributera za promet pesticida na malo.
			Provjera ispunjenosti uslova u objektima registrovanim za promet pesticida na malo se sprovodio u skladu sa posebnim Programom i u skladu sa analizom rizika, na osnovu dosadašnjih dokaza o utvrđenim nepravilnostima sa ciljem utvrđivanja stvarnog stanja u prometu pesticidima u objektima za promet sredstava za zaštitu bilja u pogledu kadra i opreme kroz primjenu kontrolne liste;
			- u toku 2022. godine od strane fitosanitarnih inspektora izvršeno je 167 kontrola u skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja, u toku kontrola utvrđen je određeni broj nepravilnosti za čije otklanjanje su izrečene odgovarajuće mjere;
			2023: REALIZOVANO
			- u Crnoj Gori registrovano je 88 distributera za promet pesticida na malo. Monitoring se sprovodio u skladu sa posebnim Programom monitoringa prometa sredstava za zaštitu bilja za 2023. godinu (Sl. list CG br. 44/2023), u skladu sa teritorijalnom nadležnosti fitosanitarni inspektori su u skladu sa ovim programom i planom službenih kontrola sprovodili nadzor u objektima u kojima se vrši promet sredstava za zaštitu bilja. U okviru Programa objavljene su kontrolne liste za vršenje nadzora u objektima za promet sredstava za zaštitu bilja, date pisane i usmene instrukcije inspekciji za sprovođenje.
			- nadzor je vršen u skladu sa analizom rizika, na osnovu dosadašnjih dokaza o utvrđenim nepravilnostima sa ciljem utvrđivanja stvarnog stanja u prometu pesticidima u objekatima za promet sredstava za zaštitu bilja u pogledu kadra i opreme kroz primjenu kontrolne liste. U toku 2023. godine od strane fitosanitarnih inspektora izvršena je 176 kontrola u skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja.
			Zatečeno stanje

				
			Stanje nakon ukazivanja inspektora	
				
5.2.4 revizija/provjera ispunjenosti uslova u carinskim skladištima;	UBHVFP UPC	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	<p>2021: REALIZACIJA U TOKU</p> <ul style="list-style-type: none"> - pripremljen nacrt procedure za zajedničke aktivnosti kontrole ispunjenosti uslova u carinskim skladištima; <p>2022: REALIZACIJA U TOKU</p> <ul style="list-style-type: none"> - pripremljen nacrt procedure za zajedničke aktivnosti kontrole ispunjenosti uslova u carinskim skladištima; - pripreman memorandum o saradnji; <p>2023: REALIZACIJA U TOK</p> <ul style="list-style-type: none"> - u Crnoj Gori registrovano je 44 distributera za uvoz i promet pesticida na veliko prije uvođenja sistema registracije pesticida. Na dan 31.12.2023. godine pravo da se bavi poslovima uvoza pesticida na osnovu Liste registrovanih sredstva za zaštitu bilja (Sl. list CG br. 53/2023) ima 7 pravnih lica koja su u obavezi da za postupak uvoza posjeduju i registrovana carinska skladišta. Pravo je stečeno na osnovu registracije pesticida i ovlašćenja proizvođača; - revizija carinskih skladišta kao objekata za uvoz pesticida izvršiće se u 2024. godini; - u toku 2023. godine od strane fitosanitarnih inspektora izvršena je 176 kontrola u skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja; 	
5.2.5 službene kontrole	UBHVFP	IV 2021 IV 2022 IV 2023	<p>2021: REALIZACIJA U TOKU</p> <ul style="list-style-type: none"> - pripremljen nacrt procedure za kontrolu kvaliteta savjeta i informacija o sigurnoj upotrebi, ograničenjima upotrebe i 	

<p>kvaliteta savjeta i informacija o sigurnoj upotrebi, ograničenjima upotrebe i rizicima za zdravlje ljudi, životinja i drugih organizama i ekološkim rizicima u objektima za promet pesticida na malo;</p>		<p>IV 2024 IV 2025</p>	<p>rizicima za zdravlje ljudi, životinja i drugih organizama i ekološkim rizicima u objektima za promet pesticida na malo; 2022: REALIZACIJA U TOKU - pripremljen nacrt procedure za kontrolu kvaliteta savjeta i informacija o sigurnoj upotrebi, ograničenjima upotrebe i rizicima za zdravlje ljudi, životinja i drugih organizama i ekološkim rizicima u objektima za promet pesticida na malo; - izvršen monitoring kontrole kvaliteta savjeta i informacija o sigurnoj upotrebi, ograničenjima upotrebe i rizicima za zdravlje ljudi, životinja i drugih organizama i ekološkim rizicima u 21 objekata za promet pesticida na malo na teritoriji opštine Podgorica;</p> <p>2023: REALIZOVANO - fitosanitarna inspekcija u toku redovnih inspeksijskih kontrola je u sklopu kontrole objekata kontrolisala i kvalitet savjeta i informacija o sigurnoj upotrebi, ograničenjima upotrebe i rizicima za zdravlje ljudi, životinja i drugih organizama i ekološkim rizicima u objektima za promet pesticida na malo za korisnike; - u toku 2023. godine od strane fitosanitarnih inspektora izvršena je 176 kontrola u skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja;</p>
<p>5.2.6 izrada preporuke za subjekte koji se bave prometom pesticida na malo u dijelu davanja informacija korisnicima pesticida o izboru pesticida, skladištenju, pripremi, upotrebi, ličnoj zaštitnoj opremi i upravljanju otpadom;</p>	<p>MPŠV UBHVFP</p>	<p>IV 2021</p>	<p>2021: REALIZACIJA U TOKU - pripremljen nacrt preporuke za subjekte koji se bave prometom pesticida na malo u dijelu davanja informacija korisnicima pesticida o izboru pesticida, skladištenju, pripremi, upotrebi, ličnoj zaštitnoj opremi i upravljanju otpadom; 2022: REALIZACIJA U TOKU - pripremljen nacrt preporuke za subjekte koji se bave prometom pesticida na malo u dijelu davanja informacija korisnicima pesticida o izboru pesticida, skladištenju, pripremi, upotrebi, ličnoj zaštitnoj opremi i upravljanju otpadom; - prilikom monitoringa kontrole kvaliteta savjeta i informacija o sigurnoj upotrebi, ograničenjima upotrebe i rizicima za zdravlje ljudi, životinja i drugih organizama i ekološkim rizicima u 21 objekat za promet pesticida na malo na teritoriji opštine Podgorica dijeljeni su informativni materijali o ličnoj zaštitnoj opremi i upravljanju otpadom;</p> <p>2023: REALIZACIJA U TOKU - pripremljen nacrt preporuke za subjekte koji se bave prometom pesticida na malo u dijelu davanja informacija korisnicima pesticida o izboru pesticida, skladištenju, pripremi, upotrebi, ličnoj zaštitnoj opremi i upravljanju otpadom;</p>
<p>5.2.7 ažuriranje registra za promet pesticida;</p>	<p>UBHVFP</p>	<p>IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025</p>	<p>2021: REALIZOVANO -izvršena dva ažuriranja; https://ubh.gov.me/uprava 2022: REALIZOVANO -izvršena dva ažuriranja; 2023:REALIZOVANO -izvršeno ažuriranje Registra. https://www.gov.me/clanak/registar-za-promet-sredstava-za-zastitu-bilja-poljoprivredna-apoteka</p>
<p>5.2.8 program</p>	<p>UBHVFP</p>	<p>IV 2021 IV 2022 IV 2023</p>	<p>2021: REALIZOVANO: - u Crnoj Gori registrovano je 37 uvoznika pesticida i 90 distributera za promet pesticida na veliko i/ili malo. Monitoring</p>

<p>monitoringa prometa sredstava za zaštitu bilja;</p>		<p>IV 2024 IV 2025</p>	<p>se sprovodio u skladu sa posebnim Programom u skladu sa analizom rizika, na osnovu dosadašnjih dokaza o utvrđenim nepravilnostima sa ciljem utvrđivanja stvarnog stanja u prometu pesticidima u objektima za promet sredstava za zaštitu bilja u pogledu kadra i opreme kroz primjenu kontrolne liste.</p> <p>- u toku 2021. godine od strane fitosanitarnih inspektora izvršena je 161 kontrola u skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja.</p> <p>- u toku kontrola utvrđen je veći broj nepravilnosti za čije otklanjanje su izrečene odgovarajuće mjere.</p> <p>2022: REALIZOVANO</p> <p>-u Crnoj Gori registrovano je 38 uvoznika pesticida i 98 distributera za promet pesticida na veliko i/ili malo. Monitoring se sprovodio u skladu sa posebnim Programom u skladu sa analizom rizika, na osnovu dosadašnjih dokaza o utvrđenim nepravilnostima sa ciljem utvrđivanja stvarnog stanja u prometu pesticidima u objektima za promet sredstava za zaštitu bilja u pogledu kadra i opreme kroz primjenu kontrolne liste.</p> <p>- u toku 2022. godine od strane fitosanitarnih inspektora izvršena je 167 kontrola u skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja.</p> <p>- u toku kontrola utvrđen je veći broj nepravilnosti za čije otklanjanje su izrečene odgovarajuće mjere.</p> <p>2023: REALIZOVAN</p> <p>- provjera ispunjenosti uslova u objektima registrovanim za promet pesticida na malo se sprovodila u skladu sa posebnim Programom i u skladu sa analizom rizika, na osnovu dosadašnjih dokaza o utvrđenim nepravilnostima sa ciljem utvrđivanja stvarnog stanja u prometu pesticidima u objektima za promet sredstava za zaštitu bilja u pogledu kadra i opreme kroz primjenu kontrolne liste. U toku 2023. godine od strane fitosanitarnih inspektora izvršena je 176 kontrola u skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja.</p>
<p>5.2.9 ažuriranje liste</p>	<p>UBHVFP</p>	<p>IV 2021 IV 2022 IV 2023</p>	<p>2021: REALIZOVANO</p> <p>- izvršena dva ažuriranja; https://ubh.gov.me/uprava</p>

Kontrolna lista 1

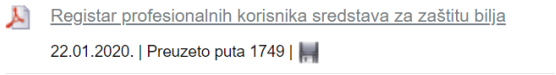

<p>1. OPŠTI DIO (distributer)</p> <p>Zakon o sredstvima za zaštitu bilja (Službeni list CG, br. 31/2008, 40/2011 i 18/2016)</p>	
Tip kontrola:	Distributer
vrsta lista: ☐ dokumentaciona ☐	na veliko ☐ na malo ☐
Broj predmeta:	Naziv i adresa distributera:
Datum:	Naziv i adresa objekta:
Pregledu pristupa stranaka* (ime i prezime):	
2. STRUČNO LICE U OBJEKTU	
2.1 Ima zaposleno lice u stalnom radnom odnosu odgovorno za zaštitu bilja, proizvod, promet, čuvanje i skladištenje? ☐	Da ☐ Ne ☐
2.2 Ima zaposleno lice sa završenim specijalističkim studijama, odnosno poljoprivrednim fakultetom (najčešće zaštite bilja), specijalizacijom studijskih ili poljoprivrednih fakultetima (osim bolnice proizvodnje)? ☐	Da ☐ Ne ☐
2.3 Ima li prisutno lice iz tačke 2.1 i 2.2 (ostalo lice u objektu):	
2.4 Podaci o stručnoj spemni stručnog lica u objektu:	
2.5 Da li je stručno lice u momentu kontrole prisutno u objektu? ☐	Da ☐ Ne ☐
2.6 Da li je stručno lice izvršilo specijalistički kurs za sredstva za zaštitu bilja? ☐	Da ☐ Ne ☐
2.7 Ako je stručno lice izvršilo specijalistički kurs za sredstva za zaštitu bilja upišati broj licenciranja:	
*Ako je odgovor na pitanje 2.1 ili 2.2 "ne" potrebno istovremeno upisati prezime i ime i datum 15 dana prije kontrole i datum 15 dana prije kontrole u skladu sa zakonom o sredstvima za zaštitu bilja. Imena tipa lista se ne odnose na predmet, osim ako nije dokazan drug način na koji se imena inspektora može predati, unovremeno i u skladu sa zakonom o sredstvima za zaštitu bilja.	
3. PODACI O ZNACAJA ZA STATUS	
3.1 Da li je distributer registrovan za čuvanje distributera u CGP? ☐	Da ☐ Ne ☐
3.2 Da li je distributer registrovan od strane Uprave za promet sredstava za zaštitu bilja? ☐	Da ☐ Ne ☐
3.3 Ako je distributer registrovan od strane Uprave za promet sredstava za zaštitu bilja upisati broj certifikata:	
*Ako je odgovor na pitanje 3.1 "ne" potrebno upisati broj i datum 15 dana prije kontrole i datum 15 dana prije kontrole u skladu sa zakonom o sredstvima za zaštitu bilja. Imena tipa lista se ne odnose na predmet, osim ako nije dokazan drug način na koji se imena inspektora može predati, unovremeno i u skladu sa zakonom o sredstvima za zaštitu bilja.	

Distributer predmet kontrole, odnosno drugi pravno lice i predstavnik
Odgovorno lice u pravnom licu ili lice sa odgovarajućim odgovornim licem
Datum i mjesto izvršenja kontrole: Službeni list CG, br. 31/2008, 40/2011, 18/2016, 11/2012 i 10/2016
Datum i mjesto pregleda predmeta:
Zakon o sredstvima za zaštitu bilja (Službeni list CG, br. 31/2008, 40/2011 i 18/2016)

odgovornih lica u registru za promet pesticida na malo i veliko;		IV 2024 IV 2025	<p style="text-align: center;">Registar za promet sredstava za zaštitu bilja na veliko i na malo</p> <p>2022: REALIZOVANO - zbog cyber napada vršena je obnova web stranice i vraćanje podataka; https://www.gov.me/clanak/registar-za-promet-sredstava-za-zastitu-bilja-poljoprivredna-apoteka</p> <p>2023: REALIZOVANO Registar za promet sredstava za zaštitu bilja - POLJOPRIVREDNA APOTEKA (www.gov.me) Izvršeno ažuriranje registra.</p> <div style="text-align: center;"> <p>Registar za promet sredstava za zaštitu bilja - POLJOPRIVREDNA APOTEKA</p> </div>
5.2.10 službene kontrole prometa pesticida;	UBHVFP	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	<p>2021: REALIZOVANO - donešen godišnji plan službenih kontrola za 2021;</p> <p>2022: REALIZOVANO - donešen godišnji plan službenih kontrola za 2022;</p> <p>2023: REALIZOVANO - donešen godišnji plan službenih kontrola za 2023.</p>
5.3 EDUKOVANA ADMINISTRACIJA, INSPEKTORI, DISTRIBUTERI, SAVJETODAVACI I LICA KOJA KORISTE PESTICIDE			
5.3.1 obuke administracije i inspektora za službene kontrole pesticida;	UBHVFP Ovlašćene institucije Subjekti	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	<p>2021: REALIZACIJA U TOKU - u 2021. godini nijesu vršene klasične obuke, već je sa fitosanitarnim inspektorima vršena obuka "jedan na jedan" u direktnoj saradnji; - obuke u klasičnom smislu planirane su i podnešene su aplikacije za 2022.godinu (BTSF, TAIEX podrška);</p> <p>2022: REALIZOVANO - 20. do 23. septembra 2022. Torino, Italija, Kontrola uređaja za primjenu pesticida (BTSF); - 17. do 20. oktobra 2022. Atina, Grčka, Integralna zaštita bilja (BTSF); - 29. novembra do 02. decembra 2022. Barselona, Španija Kontrola uređaja za primjenu pesticida (BTSF);</p> <p>2023: REALIZOVANO: - 23. do 26. maja 2023. Barselona, Španija, Kontrola uređaja za primjenu pesticida (BTSF).</p>
5.3.2 nastavak edukacije odgovornih lica koja se	UBHVFP Ovlašćene institucije	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	<p>2021: REALIZOVANO - na osnovu Ugovora o vršenju stručnih poslova edukacije lica odgovornih za promet sredstava za zaštitu bilja između Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove i Univerziteta Crne Gore – Biotehnički fakultet od 16.03.2017.</p>

<p>bave prometom pesticida na malo i veliko;</p>			<p>godine, broj 32/17-0101-796, Biotehnički fakultet je organizovao online specijalistički kurs lica odgovornih za promet sredstava za zaštitu bilja. Predavanja su održana 04. i 05. decembra 2021. godine, a ispit 12. decembra 2021. godine. Kurs je pohađao 21 polaznik, a svi koji su položili ispit dobili su sertifikate i legitimacije.</p> <p>2022: REALIZACIJA U TOKU</p> <p>- na osnovu Ugovora o vršenju stručnih poslova edukacije lica odgovornih za promet sredstava za zaštitu bilja između Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove i Univerziteta Crne Gore - Biotehnički fakultet, od 16.03.2017. godine, broj 32/17-0101-796, Biotehnički fakultet je ovlašćen da organizuje specijalistički kurs lica odgovornih za promet sredstava za zaštitu bilja.</p> <p>Do kraja 2022. godine ukupno 77 lica je pohađalo obuku što u odnosu na 95 poljoprivrednih apoteka u Registru oko 80% od ciljane grupe.</p> <p>Zbog situacije izazvane <i>cyber</i> napadom na informatičku infrastrukturu odnosno vladine servere, i "gubitka" edukativnog materijala i podataka o prijavama nije bilo moguće organizovati specijalistički kurs.</p> <p>2023: REALIZOVANO</p> <p>- na osnovu Ugovora o vršenju stručnih poslova edukacije lica odgovornih za promet sredstava za zaštitu bilja između Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove i Univerziteta Crne Gore - Biotehnički fakultet, od 16.03.2017. godine, broj 32/17-0101-796, Biotehnički fakultet je ovlašćen da organizuje specijalistički kurs lica odgovornih za promet sredstava za zaštitu bilja;</p> <p>- do 31.12.2023. godine ukupno je 88 lica odgovornih za promet sredstava za zaštitu bilja završilo specijalistički kurs, što u odnosu na 95 poljoprivrednih apoteka upisanih u Registar predstavlja oko 92% od ciljane grupe.</p>
<p>5.3.3 nastavak edukacije lica koja koriste pesticide;</p>	<p>UBHVFP</p>	<p>IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025</p>	<p>2021: REALIZOVANO</p> <p>- u 2021. godini nijesu vršene klasične edukacije, već je administracija i fitosanitarna inspekcija vršila obuku "jedan na jedan" u direktnoj saradnji sa proizvođačima na njihovim imanjima - 153 gazdinstva;</p> <p>- obuke u klasičnom smislu planirane su i podnešeni su zahtjevi za 2022. godinu;</p> <p>2022: REALIZOVANO</p> <p>- zbog situacije izazvane <i>cyber</i> napadom na informatičku infrastrukturu odnosno vladine servere, i "gubitka" edukativnog materijala i podataka o prijavama nije bilo moguće organizovati specijalistički kurs za upotrebu sredstava za zaštitu bilja. Intenzivno se radilo na obnovi i inoviranju materijala za obuku. Dodatno, radilo se na pripremi idejnog</p>

			<p>rješenja za povezivanje legitimacija korisnika sa poljoprivrednim apotekama, Upravom i Monstatom.</p> <p>U nedostatku organizovanih obuka, a u cilju realizacije Nacionalnog plana za održivu upotrebu pesticida i realizacije Programa fitosanitarnih mjera, u prostorijama gradske Opštine Tuzi 14. aprila 2022. godine, održana je obuka korisnika za upotrebu sredstava za zaštitu bilja.</p> <p>2023: NEREALIZOVANO</p> <p>- u toku 2023. godine nije bilo organizovanih obuka za profesionalne korisnike, zbog nedovoljnog broja zaposlenih u administraciji, vršene su pripreme za unapređenje edukacija i priprema materijala, kao i na novom izboru predavača koji predavanja vrše u toku radnog vremena jer su obuke besplatne za sve profesionalne korisnike;</p> <p>- do 31.12.2023. godine ukupno je 555 profesionalnih korisnika za promet sredstava za zaštitu bilja završilo specijalistički kurs, što u odnosu na 4016 poljoprivrednih proizvođača upisanih u Registar predstavlja oko 14% od ciljane grupe.</p>
5.3.4 objedinjavanje postojećih materijala za obuku u jedinstveni materijal za edukaciju (Priručnik) i njegovo štampanje po projektovano m broju lica za edukaciju;	UBHVFP Ovlašćene institucije	IV 2024	<p>2021: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU</p> <p>2022: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU</p> <p>2023: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU</p>
5.3.5 zajednički rad administracije i savjetodavnih službi kod lica koja koriste pesticide u cilju edukacije;	UBHVFP	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	<p>2021: REALIZACIJA U TOKU</p> <p>- u 2021. godini nijesu vršene zajedničke edukacije, već je sa fitosanitarnim inspektorima vršena obuka "jedan na jedan" u direktnoj saradnji;</p> <p>- saradnja je planirana za 2022. godinu;</p> <p>2022: REALIZOVANO</p> <p>- u nedostatku organizovanih obuka, a u cilju realizacije Nacionalnog plana za održivu upotrebu pesticida i realizacije Programa fitosanitarnih mjera, u prostorijama gradske Opštine Tuzi 14. aprila 2022. godine, održana je zajednička obuka sa lokalnom savjetodavnom službom korisnika za upotrebu sredstava za zaštitu bilja;</p> <p>2023: REALIZOVANO</p> <p>- Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, u saradnji sa ovlašćenom institucijom za pregled uređaja za upotrebu pesticida IPC „Tehnopolos“ DOO Nikšić, sprovela je radionicu pod nazivom „Osnovne smjernice za održavanje uređaja za primjenu pesticida“ koja je održana u prostorijama „Tehnopolisa“ u Nikšiću 17. novembra 2023;</p> <p>- zainteresovani poljoprivredni proizvođači imali su priliku da se edukuju o pravilnoj upotrebi sredstava za zaštitu bilja, propisima i važnosti pravilnog održavanja uređaja za primjenu pesticida;</p>

			- u radu radionice su učestvovali osim predstavnika Uprave i predstavnici savjetodavne službe u biljnoj proizvodnji.
5.3.6 službene kontrole ovlašćenih lica za sprovođenje specijalističkog kursa;	UBHVFP	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	<p>2021: REALIZOVANO</p> <p>- izvršena je jedna provjera vršenja stručnih poslova edukacije lica odgovornih za promet sredstava za zaštitu bilja koju je vršio Biotehnički fakultet 04. i 05. decembra 2021. godine, a ispit 12. decembra 2021.godine. Izvršen je intervju sa 3 polaznika, koji su položili ispit dobili su sertifikate i legitimacije.</p> <p>2022: REALIZACIJA U TOKU</p> <p>- nije vršena provjera vršenja stručnih poslova edukacije lica odgovornih za promet sredstava za zaštitu bilja. Na osnovu Ugovora o vršenju stručnih poslova edukacije lica odgovornih za promet sredstava za zaštitu bilja između Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove i Univerziteta Crne Gore – Biotehnički fakultet, od 16.03.2017. godine, broj 32/17-0101-796, Biotehnički fakultet je ovlašćen da organizuje specijalistički kurs lica odgovornih za promet sredstava za zaštitu bilja. Do kraja 2022. godine ukupno 77 lica je pohađalo obuku što u odnosu na 95 poljoprivrednih apoteka u Registru oko 80% od ciljane grupe. Zbog situacije izazvane cyber napadom na informatičku infrastrukturu odnosno vladine servere, i “gubitka” edukativnog materijala i podataka o prijavama nije bilo moguće organizovati specijalistički kurs.</p> <p>2023: REALIZOVANO</p> <p>- ovlašćena institucija za pregled uređaja za upotrebu pesticida IPC „Tehnopolos“ DOO Nikšić, sprovela je Program monitoringa uređaja za upotrebu pesticida za 2023. godinu, i organizovala radionicu pod nazivom „Osnovne smjernice za održavanje uređaja za primjenu pesticida“ koja je održana u prostorijama „Tehnopolisa“ u Nikšiću 17. novembra 2023;</p> <p>- za 2023. godinu vršene su službene kontrole ovlašćenog lica za pregled uređaja za upotrebu pesticida.</p>
5.3.7 redovno ažuriranje baze podataka i objava na internet stranici Uprave o korisnicima pesticida sa završenim specijalističkim kursom;	UBHVFP	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	<p>2021: REALIZACIJA U TOKU</p> <p>- Registar nije ažuriran jer nijesu bile sprovedene obuke u 2021. godini</p> <p>https://ubh.gov.me/biblioteka/sektor_3/Registri/</p> <p></p> <p>2022: REALIZACIJA U TOKU</p> <p>- Registar nije ažuriran jer nijesu bile sprovedene obuke u 2022. godini</p> <p>2023: REALIZACIJA U TOKU</p> <p>Registar profesionalnih korisnika https://www.gov.me/clanak/registar-za-promet-sredstava-za-zastitu-bilja-poljoprivredna-apoteka</p> <p></p>

<p>5.3.8 program monitoringa održive upotrebe pesticida;</p>	<p>UBHVFP</p>	<p>IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025</p>	<p>2021: REALIZOVANO - Program monitoringa uticaja upotrebe pesticida na životnu sredinu za 2021. godinu Sl. list CG br. 85/2022; - izvršen pregled skladišta na imanjima proizvođača i date smjernice - 153 gazdinstva;</p> <p>2022: REALIZOVAN - bezbjednost korisnika sredstava za zaštitu bilja (poljoprivrednih proizvođača i njihovih radnika) važan su dio održive i pravilne upotrebe pesticida kroz primjenu preventivnih mjera zaštite i kroz pravilno rukovanje. Korisnici često ne poštuju bezbjedonosne, zaštitne i higijenske mjere, naročito u oblastima sa visokim temperaturama, gdje nošenje zaštitne opreme može biti neugodno. Pravilna primjena propisanih mjera, pravilno rukovanje sredstvima za zaštitu bilja smanjuje rizike koje nosi primjena sredstava za zaštitu bilja i osigurava bezbjednost korisnika. Usvojen je i realizovan Program monitoringa kroz praćenje transporta, skladištenja, pripreme za upotrebu, upotrebe, vođenja evidencija, pa i rezidua pesticida kroz primjenu kontrolne liste. U periodu od februara do decembra izvršen je obilazak preko 202 gazdinstava koji gaje povrće i voće.</p> <p>2023: REALIZOVANO - bezbjednost korisnika sredstava za zaštitu bilja (poljoprivrednih proizvođača i njihovih radnika) važan su dio održive i pravilne upotrebe pesticida kroz primjenu preventivnih mjera zaštite i kroz pravilno rukovanje. Korisnici često ne poštuju bezbjedonosne, zaštitne i higijenske mjere, naročito u oblastima sa visokim temperaturama, gdje nošenje zaštitne opreme može biti neugodno; - pravilna primjena propisanih mjera, pravilno rukovanje sredstvima za zaštitu bilja smanjuje rizike koje nosi primjena sredstava za zaštitu bilja i osigurava bezbjednost korisnika; - usvojen je i realizovan Program monitoringa kroz praćenje transporta, skladištenja, pripreme za upotrebu, upotrebe, vođenja evidencija, pa i rezidua pesticida kroz primjenu kontrolne liste; -u periodu od februara do decembra izvršen je obilazak 86 gazdinstava koji gaje povrće i voće.</p> <div data-bbox="691 1381 1360 1829"> </div>
---	---------------	---	--

5.4 USPOSTAVLJEN I UNAPRJEĐEN SISTEM ZA UREĐAJE ZA PRIMJENU PESTICIDA			
5.4.1 edukacije lica koja se bave prometom uređaja za upotrebu pesticida na malo kako bi krajnji korisnik dobio profesionalni savjet o upotrebi i održavanju uređaja;	BF ZM	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	<p>2021: NE REALIZOVANO - zbog situacije izazvane epidemijom COVID19 u 2021. godini nije bilo moguće organizovati edukacije lica koja se bave prometom uređaja za upotrebu pesticida na malo.</p> <p>2022: REALIZOVANO - izvršene dvije edukacije lica koja se bave prometom uređaja za upotrebu pesticida na malo.</p> <p>2023: REALIZACIJA U TOKU - s obzirom da je u 2022. godini ustanovljeno da ne postoji popis lica koja se bave uvozom uređaja za upotrebu pesticida rad na ovoj aktivnosti je bio usmjeren na prikupljanje podataka o istim radi dobijanja broja potencijalnih korisnika edukacija.</p>
5.4.2 izrada preporuke za subjekte koji se bave prometom uređaja za upotrebu pesticida na malo u dijelu davanja informacija o izboru uređaja, skladištenju, pripremi za rad, upotrebi, ličnoj zaštitnoj opremi i upravljanju otpadom, kao i o obaveznoj dinamici pregleda i sertifikacije uređaja;	MPŠV UBHVFP BF ZM	IV 2022	<p>2021: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU</p> <p>2022: REALIZACIJA U TOKU - izrada preporuke za subjekte koji se bave prometom uređaja za upotrebu pesticida na malo u dijelu davanja informacija o izboru uređaja, skladištenju, pripremi za rad, upotrebi, ličnoj zaštitnoj opremi i upravljanju otpadom, kao i o obaveznoj dinamici pregleda i sertifikacije uređaja;</p> <p>2023: REALIZACIJA U TOKU - ova aktivnost je sprovedena kroz podjelu brošura za upotrebu pesticida, upotrebu lične zaštitne opreme i upravljanju otpadom koji nastaje nakon upotrebe pesticida.</p>
5.4.3 javni poziv za dobijanje ovlaštenja za pregled uređaja za primjenu pesticida;	UBHVFP	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	<p>2021: REALIZOVANO - u skladu sa Programom fitosanitarnih mjera za 2021. godinu koji je objavljen u Sl. listu CG broj 81/2021, za Komponentu 2.4 Monitoring uređaja za upotrebu pesticida prijavila se jedna institucija koja je ispunjavala propisane uslove; - IPC Tehnopolis, posjeduje AAMS – Salvarani opremu za testiranje tehničke ispravnosti mehanizacije (Oprema u vrijednosti od 61.370,00 EUR je obezbijedena kroz komponentu IPA 2016.) i koja se koristi za aplikaciju sredstava</p>

			<p>za zaštitu bilja, dostavljeni su uslovi po kojima treba da se postupi u cilju dobijanja ovlašćenja za vršenje stručnih poslova;</p> <p>- nakon ispunjenja uslova i angažovanja stručnog lica, dobijeno je ovlašćenje br. 04-309/21-UPI-5089/2 od strane Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove za obavljanje stručnih poslova;</p> <p>monitoring uređaja za upotrebu pesticida sproveo je Inovaciono Preduzetnički Centar Tehnopolis – Nikšić;</p> <p>2022: REALIZOVANO</p> <p>- u skladu sa programom fitosanitarnih mjera za 2022. godinu koji je objavljen u Sl. listu br. 28/2022, za komponentu 2.4 Monitoring uređaja za upotrebu pesticida prijavila se jedna institucija koja je ispunjavala propisane uslove IPC Tehnopolis, posjeduje AAMS – Salvarani opremu za testiranje tehničke ispravnosti mehanizacije koja se koristi za aplikaciju sredstava za zaštitu bilja.</p> <p>2023: REALIZOVANO</p> <p>U skladu sa programom fitosanitarnih mjera za 2023. godinu koji je objavljen u Sl. listu br. 44/2023, za komponentu 2.4 Monitoring uređaja za upotrebu pesticida prijavila se jedna institucija koja je ispunjavala propisane uslove IPC Tehnopolis, posjeduje AAMS – Salvarani opremu za testiranje tehničke ispravnosti mehanizacije koja se koristi za aplikaciju sredstava za zaštitu bilja.</p>
<p>5.4.4 uspostavljanje sistema redovnih pregleda uređaja za primjenu pesticida koji su u upotrebi, u ovlaštenim ispitnim stanicama, kao i redovnu kalibraciju i tehničke kontrole ispravnosti uređaja za primjenu pesticida prije primjene pesticida;</p>	<p>UBHVFP BF Ovlašćene institucije</p>	<p>IV 2023 IV 2024 IV 2025</p>	<p>2021: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU 2022: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU 2023: REALIZOVANO</p> <p>- Programom monitoringa uređaja za upotrebu pesticida u rasponu od 3 godine izvršen je pregled ukupno 112 uređaja za primjenu pesticida, na ovaj način uspješno je postavljen osnov sistema redovnih pregleda uređaja za primjenu pesticida koji su u upotrebi;</p> <p>- redovan pregled uređaja nastaviće se sistemski kontinuirano u 2024. godini nakon usvajanja Zakona o sredstvima za zaštitu bilja (IV Q2024).</p>
<p>5.4.5 službene kontrole kvaliteta savjeta i informacija o upotrebi</p>	<p>UBHVFP</p>	<p>IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025</p>	<p>2021. REALIZOVANO</p> <p>- kroz program fitosanitarnih mjera za 2021. godinu propisano je da se testira ispravnost 20 uređaja. Ovakav vid pregleda se do sada nije sprovodio u Crnoj Gori.</p> <p>- mapirani su poljoprivredni proizvođači uzimajući u obzir sljedeće faktore:</p> <p>✓ poljoprivrednu površinu;</p>

<p>uređaja za primjenu pesticida;</p>			<ul style="list-style-type: none"> ✓ zastupljenost na tržištu; ✓ obim prometa; ✓ kao i sistem rangiranja u skladu sa potencijalnim nivoom rizika. <p>– pregledano je 20 traktorskih prskalica i atomizera.</p> <p>– na osnovu dobijenih rezultata testiranih prskalica, može se konstatovati da generalno stanje uređaja nije zadovoljavajuće. Proizvođači su dobili instrukcije šta je neophodno da zamijene ili poprave na svojim uređajima kako bi oni bili tehnički ispravni.</p> <p>2022. REALIZOVANO</p> <p>- kroz Program fitosanitarnih mjera za 2022. godinu propisano je da se testira ispravnost 50 uređaja;</p> <p>- pregledano je 50 uređaja. Najveći broj uređaja nije imao manometar sa adekvatnom graduacijom, samim tim je bilo spriječeno dalje ispitivanje uređaja. Takođe, proizvođači ne vode brigu o čistoći uređaja, te je ovim testiranjem evidentirano dosta ostataka od pesticida na istim. Prilikom rada na terenu i u razgovoru sa poljoprivrednim proizvođačima zapažen je visok nivo neinformisanosti o značaju ispravnosti uređaja za aplikaciju pesticida;</p> <p>- nakon sprovedenog Monitoringa, ustanovljeno je da stanje uređaja za aplikaciju pesticida u Crnoj Gori nije na zadovoljavajućem nivou. Kod većine uređaja detektovane su veće nepravilnosti koje direktno utiču na nekontrolisano i neravnomjerno nanošenje pesticida, i iznesen je zaključak da je neophodno nastaviti sa sprovođenjem Monitoringa uređaja za upotrebu pesticida i u 2022. godini, sa proširenim obimom testiranja.</p> <p>2023: REALIZOVANO</p> <p>- za 2023. godinu vršene su službene kontrole ovlašćenog lica za pregled uređaja za upotrebu pesticida i to IPC „Tehnopolos“ DOO Nikšić, koja je imala za obavezu da sprovede Program monitoringa uređaja za upotrebu pesticida za 2023. godinu;</p> <p>- tokom vršenja službene kontrole ustanovljeno je da je za 2023. godinu pregledano 42 uređaja pri čemu je zaključak da kao i u prethodne dvije godin stanje uređaja nije na zadovoljavajućem nivou. Kod većine uređaja detektovane su nepravilnosti koje direktno utiču na nekontrolisanu i neravnomjernu aplikaciju pesticida.</p>
<p>5.4.6 nastavak edukacije lica koja koriste uređaje za primjenu pesticida;</p>	<p>UBHVFP MZ IJZ ZM MPŠV MRSS – zaštita na radu</p>	<p>IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025</p>	<p>2021: REALIZOVANO</p> <p>- kroz program fitosanitarnih mjera za 2021. godinu propisano je da se testira ispravnost 20 uređaja na 20 poljoprivrednih gazdinstava na kojima je i vršena edukacija lica koja koriste uređaje za primjenu pesticida.</p> <p>2022: REALIZOVANO</p> <p>- kroz program fitosanitarnih mjera za 2022. godinu propisano je da se testira ispravnost 50 uređaja na 20 poljoprivrednih gazdinstava na kojima je i vršena edukacija lica koja koriste uređaje za primjenu pesticida.</p> <p>2023: REALIZOVANO</p> <p>- edukacija lica koja koriste uređaje za primjenu pesticida izvršena je na 50 poljoprivrednih gazdinstava i dvije grupne edukacije u Tuzima 20.12.2023. godine i Nikšiću 17.11.2023. godine.</p>

<p>5.4.7 zajednički rad administracije i savjetodavnih službi kod lica koja koriste uređaje za primjenu pesticida u cilju edukacije;</p>	<p>MPŠV MPŠV-DSPKTO BP UBHVFP ZM</p>	<p>IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025</p>	<p>2021: REALIZACIJA U TOKU - zbog situacije izazvane epidemijom COVID19 nije u 2021. godini bilo moguće organizovati zajednički rad administracije i savjetodavnih službi kod lica koja koriste uređaje za primjenu pesticida u cilju edukacije; - na 20 poljoprivrednih gazdinstava vršena je edukacija lica koja koriste uređaje za primjenu pesticida; 2022: REALIZACIJA U TOKU - na 50 poljoprivrednih gazdinstava vršena je edukacija lica koja koriste uređaje za primjenu pesticida; 2023: REALIZACIJA U TOKU - Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, u saradnji sa ovlaštenom institucijom za pregled uređaja za upotrebu pesticida IPC „Tehnopolos“ DOO Nikšić, sprovela je radionicu pod nazivom „Osnovne smjernice za održavanje uređaja za primjenu pesticida“ koja je održana u prostorijama „Tehnopolisa“ u Nikšiću 17. novembra 2023; - zainteresovani poljoprivredni proizvođači imali su priliku da se edukuju o pravilnoj upotrebi sredstava za zaštitu bilja, propisima i važnosti pravilnog održavanja uređaja za primjenu pesticida; - u radu radionice su učestvovali osim predstavnika Uprave i predstavnici savjetodavne službe u biljnoj proizvodnji.</p>
<p>5.4.8 uspostavljanje službenih kontrola uređaja za primjenu pesticida;</p>	<p>MPŠV UBHVFP BF ZM</p>	<p>IV 2023 IV 2024 IV 2025</p>	<p>2021: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU 2022: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU 2023: REALIZOVANO - Programom monitoringa uređaja za upotrebu pesticida u rasponu od 3 godine izvršen je pregled ukupno 112 uređaja za primjenu pesticida, na ovaj način uspješno je postavljen osnov sistema redovnih pregleda uređaja za primjenu pesticida koji su u upotrebi; - redovan pregled uređaja nastaviće se sistemski kontinuirano u 2024. godini nakon usvajanja Zakona o sredstvima za zaštitu bilja (IV Q2024), kojim će se utvrditi pravila za službene kontrole.</p>
<p>5.4.9 monitoring uređaja za upotrebu pesticida;</p>	<p>UBHVFP Ovlašćene institucije</p>	<p>IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025</p>	<p>2021. REALIZOVANO - Program monitoringa uređaja za upotrebu pesticida je objavljen u "Službenom listu CG", br. 17/2020 od 17.3.2020. godine; - ovim programom prenešena su pravila za funkcionisanje opreme za upotrebu sredstava za zaštitu bilja u skladu sa Aneksom II Direktive/EC Evropskog parlamenta i Savjeta od 21. oktobra 2009. kojom uspostavlja okvir za akciju Zajednice da se postigne održivo korišćenje pesticida; - kroz program za 2021. godinu propisano je da se testira ispravnost 20 uređaja; 2022. REALIZOVANO - Objavljen Program monitoringa uređaja za upotrebu pesticida za 2022. godinu u Sl. listu CG br. 52/2022; - Pregledano je 50 uređaja. Nakon sprovedenog Monitoringa, ustanovljeno je da stanje uređaja za aplikaciju pesticida u Crnoj Gori nije na zadovoljavajućem nivou. Kod većine uređaja detektovane su veće nepravilnosti koje direktno utiču na nekontrolisano i neravnomjerno nanošenje pesticida, i iznesen je zaključak da je neophodno nastaviti sa sprovođenjem</p>

			<p>Monitoringa uređaja za upotrebu pesticida i u 2023. godini, sa proširenim obimom testiranja.</p> <p>2023: REALIZOVANO</p> <ul style="list-style-type: none"> - objavljen Program monitoringa uređaja za upotrebu pesticida za 2023. godinu u Sl. listu CG br. 44/2023; - pregledano je 42 uređaja na 50 gazdinstava. Nakon sprovedenog Monitoringa, ustanovljeno je da stanje uređaja za aplikaciju pesticida u Crnoj Gori nije na zadovoljavajućem nivou. Kod većine uređaja detektovane su veće nepravilnosti koje direktno utiču na nekontrolisano i neravnomjerno nanošenje pesticida, i iznesen je zaključak da je neophodno nastaviti sa sprovođenjem Monitoringa uređaja za upotrebu pesticida i u 2024. godini, sa proširenim obimom testiranja.
5.5 PROMOVISANJE I PRIMJENA NAČELA INTEGRALNE ZAŠTITE BILJA I NAČELA DOBRE POLJOPRIVREDNE PRAKSE			
<p>5.5.1 izrada pravila za integralnu zaštitu bilja po biljnim vrstama;</p>	<p>MPŠV MPŠV- DSPKTO BP BF UBHVFP</p>	<p>IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025</p>	<p>2021: REALIZOVANO</p> <ul style="list-style-type: none"> - Program integralne zaštite bilja – citrusi, br. 04/1-309/21-3664/2 od 14.09.2021. godine; - Integralna zaštita bilja vrši se racionalnom upotrebom kombinacije bioloških, biotehnoških, hemijskih i drugih mjera, uz ograničenu upotrebu sredstava za zaštitu bilja, neophodnih za održavanje populacije štetnih organizama na nivou koji ne izaziva ekonomski neprihvatljivu štetu ili gubitak. Integralna zaštita bilja obuhvata mjere zaštite bilja, kroz smanjenu upotrebu sredstava za zaštitu bilja uz prednost primjene nehemijskih metoda zaštite bilja, koje se zasnivaju na agronomskim tehnikama ili fizičkim, mehaničkim ili biološkim metodama suzbijanja štetnih organizama. Prilikom smanjene upotrebe sredstava za zaštitu bilja koriste se ona sredstva za zaštitu bilja, koja imaju najmanji rizik za zdravlje ljudi i životnu sredinu. <p>2022: REALIZOVANO</p> <ul style="list-style-type: none"> - u 2022. godini sproveden je Program integralne zaštite bilja – krompir. - integralna zaštita bilja vrši se racionalnom upotrebom kombinacije bioloških, biotehnoških, hemijskih i drugih mjera za uzgoj bilja, uz ograničenu upotrebu sredstava za zaštitu bilja, neophodnih za održavanje populacije štetnih organizama na nivou koji ne izaziva ekonomski neprihvatljivu štetu ili gubitak. Integralna zaštita bilja obuhvata mjere zaštite bilja, kroz smanjenu upotrebu sredstava za zaštitu bilja uz prednost primjene nehemijskih metoda zaštite bilja, koje se zasnivaju na agronomskim tehnikama ili fizičkim, mehaničkim ili biološkim metodama suzbijanja štetnih organizama. Prilikom smanjene upotrebe sredstava za zaštitu bilja koriste se ona sredstva za zaštitu bilja, koja imaju najmanji rizik za zdravlje ljudi i životnu sredinu. - integralna zaštita bilja se sprovodi na krompiru, radi suzbijanja biljnih bolesti kao što su: plamenjača krompira, crna pjegavost, siva trulež krtola, bijela noga, obična krastavost, crna noga kao i kod virusa na krompiru. - u proizvodnji neophodno je primjenjivati odgovarajuće mjere zaštite, a jedna od glavnih je primjena sredstava za zaštitu bilja (pesticida). Sredstva za zaštitu bilja moraju se primjenjivati pravilno, jer u suprotnom može doći do negativnih posljedica kao što su rezidue odnosno ostaci aktivnih supstanci u

		<p>dobijenim poljoprivrednim proizvodima, a moguć je i negativan uticaj na zdravlje ljudi i životnu sredinu.</p> <ul style="list-style-type: none"> - tokom 2022. godine praćeno je zdravstveno stanje proizvodnje krompira na tri proizvodne parcele u Opštini Tuzi. Jedna parcela se nalazila na lokalitetu Sukuruć, a preostale dvije na lokalitetu Podhum. Prilikom obilaska poljoprivrednih proizvođaća uočene su sledeće nepravilnosti: - nepravilno odlaganje upotrebljene ambalaže od sredstava za zaštitu bilja, - na jednom lokalitetu uočena je ambalaža od herbicida koja je bila na stranom jeziku; - primjena insekticida u cilju suzbijanja krompirove zlatice bila je nepravilna, jer je obavljena u periodu pojave imaga i polaganja jaja i ovu informaciju su dobili u poljoprivrednoj apoteci; - da bi insekticidi bili efikasni u suzbijanju krompirove zlatice neophodno ih je upotrijebiti kada se larve ispile barem 80% iz jaja; - neophodno je primjenjivati sredstva za zaštitu bilja koja su registrovana za tu namjenu; - zbog pojave druge generacije krompirove zlatice tokom vegetacije neophodno je posebnu pažnu usmjeriti na njeno suzbijanje prve generacije i vođenja računa o karenci prilikom suzbijanja druge generacije; - plamenjaća krompira nije predstavljala veliki problem u gajenju krompira, ali u zavisnosti od godine i uslova koji vladaju neophodno je prilagoditi primjenu fungicida uslovima spoljašnje sredine; - „Crna noga“ krompira je oboljenje koje se teško suzbija i neophodno je preduzimati sve mjere koje sprećavaju njenu pojavu. Posebno je važno koristiti zdrav sadni materijal, a sjemenske krtole ne treba sjeći; - pošto je krajem ove godine u Tuzima otvorena fabrika za proizvodnju ćipsa, stekli su se uslovi da poljoprivredni proizvođaći imaju siguran otkup, pa je zbog toga neophodno pratiti proizvodnju krompira i tokom iduće godine; - tokom obilaska sa svih lokaliteta uzet je jedan kilogram krompira i odnesen u Centar za ekotoksikološka ispitivanja (CETI) na analizu na prisustvo pesticidnih aktivnih materija; - nakon obavljene analize u dostavljenim izvještajima je navedeno da ni u jednom uzorku nije nađena ni jedna aktivna materija. <p>2023: REALIZOVANO</p> <ul style="list-style-type: none"> - u 2023. godini sproveden je Program integralne zaštite bilja – maslina. - integralna zaštita bilja vrši se racionalnom upotrebom kombinacije bioloških, biotehnoških, hemijskih i drugih mjera za uzgoj bilja, uz ogranićenu upotrebu sredstava za zaštitu bilja, neophodnih za održavanje populacije štetnih organizama na nivou koji ne izaziva ekonomski neprihvatljivu štetu ili gubitak; - integralna zaštita bilja obuhvata mjere zaštite bilja, kroz smanjenu upotrebu sredstava za zaštitu bilja uz prednost primjene nehemijskih metoda zaštite bilja, koje se zasnivaju na agronomskim tehnikama ili fizićkim, mehanićkim ili bioloćkim metodama suzbijanja štetnih organizama;
--	--	--

			<p>- prilikom smanjene upotrebe sredstava za zaštitu bilja koriste se ona sredstva za zaštitu bilja, koja imaju najmanji rizik za zdravlje ljudi i životnu sredinu;</p> <p>- Program integralne zaštite bilja obuhvata pripremu i objavljivanje smjernica za integralnu zaštitu najmanje jedne kulture koje su usklađene sa propisima o sredstvima za zaštitu bilja, o zaštiti životne sredine i o dobroj poljoprivrednoj praksi.</p> <p>NAJZNAČAJNIJE BOLESTI MASLINE I NJIHOVO SUZBIJANJE:</p> <ul style="list-style-type: none"> - „Paunovo oko“ ili pjegavost lista masline; - Trulež plodova masline; - Antraknoza masline; - Uvenueće masline (verticilioza); - Rak masline; - Brzo sušenje masline. <p>NAJZNAČAJNIJE ŠTETOČINE MASLINE I NJIHOVO SUZBIJANJE</p> <ul style="list-style-type: none"> - Muva masline – <i>Bactrocera oleae</i> Gmaelin; - Moljac masline – <i>Prays oleae</i> Fabricius; - Grbava štitasta vaš masline – <i>Saissetia oleae</i> Olivier; - Bijeli moljac masline – <i>Margaronia unionalis</i> Hübner; - <i>Rhodocytus (Rhynchites) cribripennis</i>
5.5.2 ažuriranje pravilnika za integralnu zaštitu bilja;	MPŠV MPŠV- DSPKTO BP BF UBHVFP	IV 2023	<p>2021: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU</p> <p>2022: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU</p> <p>2023: NE REALIZOVANO</p> <p>U toku 2023. godine nije objavljen pravilnika za integralnu zaštitu bilja, zbog nedovoljnog broja zaposlenih u administraciji, vršene su pripreme za ažuriranje postojećeg i urađen nacrt, odlaganje je izvršeno zbog usvajanja Zakona o sredstvima za zaštitu bilja (IV Q2024).</p>
5.5.3 ažuriranje pravilnika za dobru poljoprivrednu praksu za upotrebu pesticida;	MPŠV MPŠV- DSPKTO BP BF UBHVFP	IV 2022	<p>2021: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU</p> <p>2022: REALIZACIJA U TOKU</p> <p>pripremljene izmjene i dopune pravilnik za dobru poljoprivrednu praksu za upotrebu pesticida;</p> <p>2023: NE REALIZOVANO</p> <p>U toku 2023. godine nije objavljen pravilnika za dobru poljoprivrednu praksu za upotrebu pesticida, zbog nedovoljnog broja zaposlenih u administraciji, vršene su pripreme za ažuriranje postojećeg i urađen nacrt, odlaganje je izvršeno zbog usvajanja Zakona o sredstvima za zaštitu bilja (IV Q2024).</p>
5.5.4 izrada pravila za dobru praksu za upotrebu pesticida na javnim površinama;	MPŠV BF UBHVFP	IV 2023	<p>2021: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU</p> <p>2022: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU</p> <p>2023: NE REALIZOVANO</p> <p>U toku 2023. godine nisu objavljeni pravila za dobru praksu za upotrebu pesticida na javnim površinama, zbog nedovoljnog broja zaposlenih u administraciji, vršene su pripreme za ažuriranje postojećeg i urađen nacrt, odlaganje je izvršeno zbog usvajanja Zakona o sredstvima za zaštitu bilja (IV Q2024).</p>
5.5.5 izrada vodiča za	MPŠV	IV 2022	<p>2021: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU</p> <p>2022: REALIZACIJA U TOKU</p>

dobru poljoprivrednu praksu za upotrebu pesticida;	MPŠV- DSPKTO BP BF UBHVFP		pripremljen vodič za dobru poljoprivrednu praksu za upotrebu pesticida; 2023: NE REALIZOVANO U toku 2023. godine nije objavljen vodiča za dobru poljoprivrednu praksu za upotrebu pesticida jer je odloženo usvajanje pravilnika za dobru poljoprivrednu praksu za upotrebu pesticida, zbog nedovoljnog broja zaposlenih u administraciji, vršene su pripreme za ažuriranje postojećeg i urađen nacrt, odlaganje je izvršeno zbog usvajanja Zakona o sredstvima za zaštitu bilja (IV Q2024).
5.5.6 zajednički rad administracije i savjetodavnih službi za promovisanje integralne zaštite bilja;	MPŠV MPŠV- DSPKTO BP UBHVFP	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	2021: REALIZACIJA U TOKU - zbog situacije izazvane epidemijom COVID19 nije u 2021. godini bilo moguće organizovati zajednički rad administracije i savjetodavnih službi za promovisanje integralne zaštite bilja; - na 20 poljoprivrednih gazdinstava vršena je edukacija proizvođača o pravilima integralne zaštite bilja; 2022: REALIZACIJA U TOKU - 15 poljoprivrednih gazdinstava vršena je edukacija proizvođača o pravilima integralne zaštite bilja krompira; 2023: REALIZACIJA U TOKU - 26.06.2023. Upotreba pesticida - gostovanje ("Mreža", TVCG) https://www.gov.me/clanak/upotreba-pesticida-gost-mreze-inspektorka-darja-kraljevic https://youtu.be/G-8MvX7Wc-o - u informativnoj kampanji osim predstavnika Uprave učestvovali su i predstavnici savjetodavne službe u biljnoj proizvodnji.
5.5.7 uspostavljanje službenih kontrola za integralnu zaštitu bilja;	UBHVFP	IV 2023 IV 2024 IV 2025	2021: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU 2022: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU 2023: REALIZACIJA U TOKU - sistem službenih kontrola za integralnu zaštitu bilja uspostaviće se nakon usvajanja Zakona o sredstvima za zaštitu bilja (IV Q2024), kojim će se utvrditi pravila za službene kontrole.
5.5.8 obuke savjetodavne službe;	MPŠV MPŠV- DSPKTO BP UBHVFP BTSF TAIEX	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	2021: REALIZACIJA U TOKU - zbog situacije izazvane epidemijom COVID19 nije u 2021. godini bilo moguće organizovati zajednički rad administracije i savjetodavnih službi za promovisanje integralne zaštite bilja; - na 20 poljoprivrednih gazdinstava vršena je edukacija proizvođača o pravilima integralne zaštite bilja; 2022: REALIZACIJA U TOKU - 15 poljoprivrednih gazdinstava vršena je edukacija proizvođača o pravilima integralne zaštite bilja krompira; 2023: REALIZACIJA U TOKU - 12. do 15. jun 2023., Toulouse, Španija - Integralna zaštita bilja; - 26. do 29. jun 2023., Berlin, Njemačka - Integralna zaštita bilja; - 25. do 29. septembar 2023., Riga, Letonija - Integralna zaštita bilja;

			<p>- 21. do 24. novembar 2023., Madrid, Španija - Integralna zaštita bilja;</p> <p>- 11. do 14. decembar 2023., Amsterdam, Holanfija - Integralna zaštita bilja;</p> <p>Obuke je organizovala Evropska komisija (BTSF).</p>
5.6 USPOSTAVLJENI USLOVI ZA PRIMJENU PESTICIDA NA OSNOVU PROGNOZE POJAVE ŠTETNIH ORGANIZAMA			
5.6.1 formiranje izvještajno-prognozne službe radi blagovremenog upozoravanja držaoca bilja o pojavi štetnih organizama i davanja preporuka za njihovo suzbijanje;	MPŠV UBHVFP ZHMS	I 2025	2021: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU
			2022: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU
			2023: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU
5.6.2 promovisanje izvještajno-prognoznih poslova;	MPŠV MPŠV-DSPKTO BP UBHVFP	I 2025 II 2025 III 2025 IV 2025	2021: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU
			2022: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU
			2023: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU
5.6.3 zajednički rad administracije i savjetodavnih službi za promovisanje izvještajno-prognoznih poslova;	MPŠV MPŠV-DSPKTO BP UBHVFP	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	2021: REALIZACIJA U TOKU
			- pripremljen plan obuka za 2022. godinu;
			2022: REALIZACIJA U TOKU
			- realizovan zajednički rad na 7 gazdinstava;
			- pripremljen plan rada za 2023. godinu;
			2023: REALIZOVANO
			- realizovan zajednički rad na 5 gazdinstava;
			- pripremljen plan rada za 2024. godinu;
5.7. SMANJENJE NEGATIVNOG UTICAJA PESTICIDA NA ZDRAVLJE LJUDI			
5.7.1 nastavak edukacije lica koja koriste pesticide;	UBHVFP MZ MRSS IJZ	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	2021: NE REALIZOVANO
			- zbog situacije izazvane epidemijom COVID19 u 2021. godini nije bilo moguće organizovati edukacije lica koja koriste pesticide.
			2022: REALIZOVANO
			- zbog situacije izazvane cyber napadom na informatičku infrastrukturu odnosno vladine servere, i "gubitka" edukativnog materijala i podataka o prijavama nije bilo moguće organizovati specijalistički kurs za upotrebu sredstava za zaštitu bilja. Intenzivno se radilo na obnovi i inoviranju materijala za obuku. Dodatno, radilo se na pripremi idejnog rješenja za povezivanje legitimacija korisnika sa poljoprivrednim apotekama, Upravom i Monstatom;
			- u nedostatku organizovanih obuka, a u cilju realizacije Nacionalnog plana za održivu upotrebu pesticida i realizacije Programa fitosanitarnih mjera, u prostorijama gradske Opštine

			<p>Tuzi 14. aprila 2022. godine, održana je obuka korisnika za upotrebu sredstava za zaštitu bilja.</p> <p>2023: REALIZOVANO</p> <p>- u nedostatku organizovanih obuka, a u cilju realizacije Nacionalnog plana za održivu upotrebu pesticida i realizacije Programa fitosanitarnih mjera, edukacija lica koja koriste uređaje za primjenu pesticida izvršna je na 50 poljoprivrednih gazdinstava i dvije grupne edukacije u Tuzima 20.12.2023. godine i Nikšiću 17.11.2023. godine.</p>
5.7.2 promovisanje upotrebe lične zaštitne opreme za lica koja koriste pesticide;	MPŠV MRSS MPŠV- DSPKTO BP UBHVFP	I 2025	2021: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU
		II 2025 III 2025 IV 2025	2022: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU 2023: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU
5.7.3 usvajanje i sprovođenje monitoringa rezidua pesticida u hrani;	UBHVFP CETI	IV 2021	2021: REALIZOVANO
		IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	<p>- Program monitoringa rezidua pesticida u hrani biljnog i životinjskog porijekla za 2021. godinu je objavljen u "Službenom listu CG", br. 84/2021 od 2.8.2021. godine.</p> <p>- u ovaj program prenešena je Implementaciona Uredba Komisije (EU) br. 2020/585 od 27. aprila 2020. godine o koordinisanom višegodišnjem programu kontrole Unije za 2021., 2022. i 2023. godinu kako bi se obezbijedila usaglašenost sa maksimalnim nivoima rezidua pesticida u i na hrani biljnog i životinjskog porijekla i procijenila izloženost potrošača reziduama pesticida u i na hrani biljnog i životinjskog porijekla (<i>Commission Implementing Regulation (EU) 2020/585 of 27 April 2020 concerning a coordinated multiannual control programme of the Union for 2021, 2022 and 2023 to ensure compliance with maximum residue levels of pesticides and to assess the consumer exposure to pesticide residues in and on food of plant and animal origin</i>);</p> <p>- uzeto je ukupno 153 uzoraka od čega 4 nijesu odgovarala propisanim;</p> <p>- detaljni pregled dat je u tački 13 ovog Izvještaja.</p> <p>2022: REALIZOVANO</p> <p>- Program monitoringa rezidua pesticida u hrani biljnog i životinjskog porijekla za 2022. godinu objavljen je u Sl. listu CG br. 57/22.</p> <p>- u ovaj program prenešena je Implementaciona Uredba Komisije (EU) br. 2020/585 od 27. aprila 2020. godine o koordinisanom višegodišnjem programu kontrole Unije za 2021., 2022. i 2023. godinu kako bi se obezbijedila usaglašenost sa maksimalnim nivoima rezidua pesticida u i na hrani biljnog i životinjskog porijekla i procijenila izloženost potrošača reziduama pesticida u i na hrani biljnog i životinjskog porijekla.</p> <p>- uzeto je ukupno 125 uzoraka od čega 5 uzoraka nijesu odgovarala propisanim vrijednostima.</p> <p>- detaljni pregled dat je u tački 12 ovog izvještaja</p> <p>2023: REALIZOVANO</p> <p>- Program monitoringa rezidua pesticida u hrani biljnog i životinjskog porijekla za 2023. godinu objavljen je u Sl. listu CG br. 44/2023.</p>

			<p>- u ovaj program prenešena je Implementaciona Uredba Komisije (EU) br. 2020/585 od 27. aprila 2020. godine o koordinisanom višegodišnjem programu kontrole Unije za 2021., 2022. i 2023. godinu kako bi se obezbijedila usaglašenost sa maksimalnim nivoima rezidua pesticida u i na hrani biljnog i životinjskog porijekla i procijenila izloženost potrošača reziduama pesticida u i na hrani biljnog i životinjskog porijekla.</p> <p>- uzeto je ukupno 124 uzorka od čega 8 uzoraka nijesu odgovarala propisanim vrijednostima.</p> <p>- detaljni pregled dat je u tački 13 ovog izvještaja.</p>
5.7.4 izvještavanje o monitoringu rezidua pesticida u hrani;	UBHVFP CETI	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	<p>2021: REALIZOVANO</p> <p>- izvještaj je objavljen na web stranici Uprave: https://ubh.gov.me/biblioteka/sektor_3/izvjestaji/</p> <p>https://ubh.gov.me/vijesti/245050/OBAVJEStENJE-Uzorkovanje-po-Programu-monitoringa-rezidua-pesticida-u-i-na-hrani-biljnog-i-zivotinjskog-porijekla.html</p> <p>2022: REALIZACIJA U TOKU</p> <p>- izvještaj za 2022. zbog cyber napada nije mogao biti objavljen na web stranici Uprave;</p> <p>- u toku je revitalizacija internet stranice Uprave;</p> <p>2023: REALIZOVANO</p> <p>Izvještaj o radu fitosanitarnog sektora https://www.gov.me/clanak/izvjestaji-o-radu</p>
5.7.5 sprovođenje i izvještavanje o trovanjima izazvanih upotrebom pesticida;	UBHVFP MZ IJZ	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	<p>2021: REALIZOVANO</p> <p>- 6 otpusta sa šifrom T 60 za prethodnu godinu (2020);</p> <p>2022: REALIZOVANO</p> <p>- 3 otpusta sa šifrom T 60 za 2022. godinu;</p> <p>2023: NE REALIZOVANO</p> <p>- nijesu dostupni podaci za šifru T 60 za 2023. godinu, očekuje se osnivanje Centra za trovanje;</p>
5.8 SMANJENJE RIZIKA OD UPOTREBE PESTICIDA NA ŽIVOTNU SREDINU			
5.8.1 nastavak edukacije lica koja koriste pesticide;	UBHVFP AZŽS MRSS – zaštita na radu	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	<p>2021: NE REALIZOVANO</p> <p>- zbog situacije izazvane epidemijom COVID19 u 2021. godini nije bilo moguće organizovati edukacije lica koja koriste pesticide.</p> <p>2022: REALIZOVANO</p> <p>- zbog situacije izazvane cyber napadom na informatičku infrastrukturu odnosno vladine servere, i “gubitka” edukativnog materijala i podataka o prijavama nije bilo moguće organizovati specijalistički kurs za upotrebu sredstava za zaštitu bilja. Intenzivno se radilo na obnovi i inoviranju materijala za obuku. Dodatno, radilo se na pripremi idejnog rješenja za povezivanje legitimacija korisnika sa poljoprivrednim apotekama, Upravom i Monstatom;</p> <p>- u nedostatku organizovanih obuka, a u cilju realizacije Nacionalnog plana za održivu upotrebu pesticida i realizacije Programa fitosanitarnih mjera, u prostorijama gradske Opštine Tuzi 14. aprila 2022. godine, održana je obuka korisnika za upotrebu sredstava za zaštitu bilja.</p> <p>2023: REALIZOVANO</p> <p>- objavljen poziv za nastavak podnošenja prijave za edukaciju lica koja upotrebljavaju pesticide, u cilju nastavka sprovođenja specijalističkog kursa.</p>

			https://www.gov.me/clanak/poziv-korisnicima-da-se-prijave-za-obuku-o-primjeni-sredstava-za-zastitu-bilja
5.8.2 izrada i objava pravila za unaprjeđenje zaštite životne sredine kroz smanjenje negativnih uticaja pesticida na određene neciljane organizme: -pčele;	MPŠV UBHVFP BF FB CETI NVO	I 2023	2021: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU 2022: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU
			2023: NE REALIZOVANO - izrada i objava pravila za unaprjeđenje zaštite životne sredine kroz smanjenje negativnih uticaja pesticida na određene neciljane organizme: -pčele odložena je nakon usvajanja Zakona o sredstvima za zaštitu bilja (IV Q2024), izrađen je nacrt pravila.
5.8.3 izrada i objava pravila za unaprjeđenje zaštite životne sredine kroz smanjenje negativnih uticaja pesticida na određene neciljane organizme: -ptice;	MPŠV UBHVFP FB CETI NVO	IV 2023	2021: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU 2022: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU
			2023: NE REALIZOVANO - izrada i objava pravila za unaprjeđenje zaštite životne sredine kroz smanjenje negativnih uticaja pesticida na određene neciljane organizme: - ptice odložena je nakon usvajanja Zakona o sredstvima za zaštitu bilja (IV Q2024), izrađen je nacrt pravila.
5.8.4 izrada i objava pravila za unaprjeđenje zaštite životne sredine kroz smanjenje negativnih uticaja pesticida na određene neciljane organizme: - ribe;	MPŠV UBHVFP FB CETI NVO	I 2024	2021: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU 2022: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU
			2023: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU
5.8.5 izrada i objava pravila za unaprjeđenje zaštite životne sredine kroz smanjenje negativnih	MPŠV UBHVFP FB CETI NVO ZHMS UV	IV 2024	2021: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU 2022: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU
			2023: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU

uticaja pesticida: -vode;			
5.8.6 izrada i objava pravila za unaprjeđenje zaštite životne sredine kroz smanjenje negativnih uticaja pesticida: -zemljište;	MPŠV UBHVFP BF FB CETI NVO	I 2025	2021: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU
			2022: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU 2023: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU
5.8.7 izrada i objava pravila za unaprjeđenje zaštite životne sredine kroz smanjenje negativnih uticaja pesticida na određene neciljane organizme: -drugi neciljani organizmi;	MPŠV UBHVFP BF FB CETI NVO	IV 2025	2021: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU
			2022: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU 2023: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU
5.8.8 izrada i objava monitoringa rezidua pesticida u životnoj sredini: -podzemnih voda -površinskih voda -vode za piće	UBHVFP MPŠV MTEORR S – zaštita životne sredine AZŽS CETI UV ZHMS IJZ	IV 2021 I 2022 I 2023 I 2024 I 2025	<p>2021: REALIZOVANO</p> <p>-Program monitoringa uticaja upotrebe pesticida na životnu sredinu za 2021. godinu je objavljen u "Službenom listu CG", br. 85/2021 od 4.8.2021. godine;</p> <p>- ispitivanje voda Skadarskog jezera na sadržaj pesticida je sproveo CETI u sklopu planiranih aktivnosti tokom realizacije projekta pod nazivom "Skadarsko jezero bez hemijskog zagađenja". Projekat je finansiran od strane Evropske Unije u kome je CETI lider partner. Realizovane su dvije kampanje uzorkovanja vode i sedimenta (u toku je analiza ribe). Rezultati analize pokazuju neophodnost praćenja određenih segmenata na sadržaj rezidua sredstava za zaštitu bilja.</p> <p>2022: REALIZOVANO</p> <p>- Program monitoringa uticaja upotrebe pesticida na životnu sredinu za 2022. godinu objavljen je u Sl. listu CG br. 52/2022;</p> <p>- uticaj upotrebe pesticida na životnu sredinu je jedna od aktivnosti utvrđena propisima koji uređuju vode, zaštitu prirode i otpad i aktivnosti utvrđene drugim propisima koji se odnose na vode, a imaju indirektnu vezu sa upotrebom pesticida;</p> <p>- izvori zagađenja odnose se na sve izvore kontaminacije, pa i na nepravilnu pripremu, curenje ili isticanje sredstava za zaštitu bilja, kao i na nepravilno ispiranja ambalaže, prosipanje</p>

		<p>tokom pripreme, čišćenja ili na nepropisno odlaganje preostale količine radnog rastvora;</p> <ul style="list-style-type: none"> - radi očuvanja voda potrebno je voditi računa o zaštita izvorišta površinske i podzemne vode a naročito o: <ul style="list-style-type: none"> ✓ područjima izvorišta površinske i podzemne vode za javno vodosnabdijevanje koja moraju biti zaštićena od namjernog ili slučajnog zagađivanja i drugih uticaja koji mogu nepovoljno djelovati na izdašnost izvorišta i na zdravstvenu ispravnost vode (zone sanitarne zaštite); ✓ zaštiti izvorišta površinske i podzemne vode; ✓ sanitarnoj zaštiti izvorišta za javno vodosnabdijevanje na kojem su određene zone zaštite, i to: šira zona zaštite, uža zona zaštite i zona neposredne zaštite; ✓ zoni sanitarne zaštite izvorišta koja se određuje u skladu sa hidrološkim, hidrogeološkim i drugim svojstvima zemljišta i slivnih područja i predviđenim načinom njihove upotrebe u skladu sa Pravilnikom o određivanju i održavanju zona i pojaseva sanitarne zaštite izvorišta i ograničenjima u tim zonama ("Službeni list CG", broj 66/09); ✓ zabrani upotrebe pesticida u i zoni zaštite (zona neposredne zaštite) za sve tipove izvorišta; ✓ zabrani upotrebe pesticida u II zoni zaštite (uža zona zaštite) za izvorišta u zbijenim i karstnim izdanima, a kod zahvata iz akumulacija i jezera njihova upotreba svedena na ograničenu upotrebu lako razgradivih pesticida. - tokom 2022. godine, rađen je monitoring 48 podzemnih voda: <ul style="list-style-type: none"> ✓ izvorišta/izdani (14), ✓ kopanih bunara (8) ✓ novih bušotina (23). <p>Vode nekih od njih se koriste (8 bunara i 12 izvorišta/izdani) ili su u planu da se koriste za zahvatanje voda za ljudsku upotrebu.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Od zagađujućih supstanci rađeni su metali: Pb, Cd i Hg, zatim As i pesticidi (176 supstanci ove grupe) - Tabela: Pregled konc. zagađujućih supstanci u podzemnim vodama u 2022. <p>2023: REALIZOVANO</p> <ul style="list-style-type: none"> - Program monitoringa uticaja upotrebe pesticida na životnu sredinu za 2023. godinu objavljen je u Sl. listu CG br. 44/2023; - uticaj upotrebe pesticida na životnu sredinu je jedna od aktivnosti utvrđena propisima koji uređuju vode, zaštitu prirode i otpad i aktivnosti utvrđene drugim propisima koji se odnose na vode, a imaju indirektnu vezu sa upotrebom pesticida; - izvori zagađenja odnose se na sve izvore kontaminacije, pa i na nepravlinu pripremu, curenje ili isticanje sredstava za zaštitu bilja, kao i na nepravilno ispiranja ambalaže, prosipanje tokom pripreme, čišćenja ili na nepropisno odlaganje preostale količine radnog rastvora; - radi očuvanja voda potrebno je voditi računa o zaštita izvorišta površinske i podzemne vode a naročito o:
--	--	--

			<ul style="list-style-type: none"> ✓ područjima izvorišta površinske i podzemne vode za javno vodosnabdijevanje koja moraju biti zaštićena od namjernog ili slučajnog zagađivanja i drugih uticaja koji mogu nepovoljno djelovati na izdašnost izvorišta i na zdravstvenu ispravnost vode (zone sanitarne zaštite); ✓ zaštititi izvorišta površinske i podzemne vode; ✓ sanitarnoj zaštiti izvorišta za javno vodosnabdijevanje na kojem su određene zone zaštite, i to: šira zona zaštite, uža zona zaštite i zona neposredne zaštite; ✓ zoni sanitarne zaštite izvorišta koja se određuje u skladu sa hidrološkim, hidrogeološkim i drugim svojstvima zemljišta i slivnih područja i predviđenim načinom njihove upotrebe u skladu sa Pravilnikom o određivanju i održavanju zona i pojaseva sanitarne zaštite izvorišta i ograničenjima u tim zonama ("Službeni list CG", broj 66/09); ✓ zabrani upotrebe pesticida u i zoni zaštite (zona neposredne zaštite) za sve tipove izvorišta; ✓ zabrani upotrebe pesticida u II zoni zaštite (uža zona zaštite) za izvorišta u zbijenim i karstnim izdanima, a kod zahvata iz akumulacija i jezera njihova upotreba svedena na ograničenu upotrebu lako razgradivih pesticida. <p>– Tokom 2023. godine, rađen je monitoring 32 podzemne vode:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ izvorišta/izdani (6), ✓ kopanih bunara (3) ✓ novih bušotina (23). <p>U odnosu na 2022.godinu iz ispitivanja je isključeno 16 podzemnih voda, iz razloga što te vode rade laboratorije Vodovoda i podaci se nalaze kod tih institucija.</p> <p>– Od zagađujućih supstanci rađeni su metali: Pb, Cd i Hg, zatim As i pesticidi (176 supstanci ove grupe)</p> <p>– Tabela: Pregled konc. zagađujućih supstanci u podzemnim vodama u 2023.</p>
--	--	--	---

Tabela 5.4.1.9: Pregled koncentracije zagađujućih supstanci u podzemnim vodama u 2023.g. (jedno uzorkovanje u period 19.10-21.12.2023.)

Red broj	profil	arsen µg/l	kadmijum µg/l	olovo µg/l	živa µg/l	pesticide µg/l
1.	Sveti Đorđe	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ
2.	Kajnak	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ
3.	Popovići	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ
4.	Sjenokos	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ
5.	Podgorska vrela	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ
6.	Budva kod škole	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ
7.	Jaz	0.99	<0.10	0.24	<0.05	<LOQ
8.	Risanska špija	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ
9.	Goljemadi	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ
10.	Kaluđerovo oko	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ
11.	Ribnička vrela	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ
12.	Radovce	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ
13.	Vučiji studenac	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ
14.	Plantaze	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ
15.	Ušće Cijevne	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ
16.	Bolje sestre-busotina	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ
17.	Bolje sestre-izdan	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ
18.	Gostilj	0.54	<0.10	0.22	<0.05	<LOQ
19.	Vranj	1.50	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ
20.	Drešaj	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ
21.	Trgnj	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ
22.	Cevo	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ
23.	Riječani	<0.20	<0.10	0.21	<0.05	<LOQ
24.	Zaljutnica	<0.20	<0.10	0.21	<0.05	<LOQ
25.	Šavnik kod škole	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ
26.	Glava Savnika	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ
27.	Mateševo	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ
28.	Ravajak	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ
29.	Bijelo Polje	0.24	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ
30.	Manastursko vrelo	1.00	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ
31.	Alipašini izvori	0.29	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ
32.	Pljevlja	0.29	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ

<p>5.8.9 izrada i objava monitoringa zaštite ptica, pčela, riba i zemljišta od nepravilne upotrebe pesticida;</p>	<p>UBHVFP MTEORR S – zaštita životne sredine AZŽS NVO</p>	<p>I 2022 I 2023 I 2024 I 2025</p>	<p>2021: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU 2022: REALIZOVANO - kroz fizičko-hemijsku analizu organohlornih pesticida (aldrin, DDT, dieldrin, endrin, heptahlor, heksahlorobenzen (HCB), mireks, α-HCH, β-HCH) uzoraka poljoprivrednog zemljišta, sagledano je moguće zagađenje zemljišta uzrokovano neadekvatnom upotrebom sredstava za zaštitu bilja. - u 2022. godini, od analiziranih uzoraka prisustvo navedenih grupa hemikalija nije prelazilo limite detekcije za ovu vrstu uzorka, izuzev u Pljevljima na lokaciji dječijeg igrališta u Skrelićevoj ulici, gdje je koncentracija heksahlorobenzena (HCB) 0.0042 mg/kg. 2023: REALIZOVANO - izrađen, objavljen i sproveden Program monitoringa uticaja upotrebe pesticida na životnu sredinu za 2023. godinu objavljen je u Sl. listu CG br. 44/2023.</p>
--	---	--	--

5.9. ŠMANJENJE NEGATIVNOG UTICAJA OTPADA KOJI NASTAJE UPOTREBOM PESTICIDA NA ŽIVOTNU SREDINU

<p>5.9.1 nastavak edukacije, lica koja koriste pesticide, o negativnom uticaju otpada koji nastaje upotrebom pesticida na životnu sredinu;</p>	<p>UBHVFP AZŽS MRSS – zaštita na radu</p>	<p>IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025</p>	<p>2021: NE REALIZOVANO - zbog situacije izazvane epidemijom COVID19 u 2021. godini nije bilo moguće organizovati edukacije lica koja koriste pesticide o negativnom uticaju otpada koji nastaje upotrebom pesticida na životnu sredinu; 2022: REALIZOVANO - otpad koji nastaje upotrebom pesticida, odnosno ambalaže u koju su upakovani pesticidi postupa se na način kojim se sprječava negativan uticaj na životnu sredinu u skladu sa propisom kojim se uređuje otpad (rukovanje i skladištenje pesticida i zbrinjavanje njihove ambalaže i ostataka). Na osnovu Izvještaja o izvršenoj analizi postojećeg načina postupanja sa otpadom sa predlogom mjera za unapređenje i izvršenom revizijom o ispunjenosti uslova za upis u registre u skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja i Uputstvom o načinu postupanja otpadom koji nastaje nakon upotrebe pesticida. Mjera se odnosi na podizanje svijesti javnosti o</p>
---	---	--	---

			<p>problemu odlaganja otpada koji nastaje upotrebom pesticida, odnosno ambalaže u koju su upakovani pesticidi. Tokom obilaska primjećene su i neke negativne pojave koje se uočavaju svake godine. Ovo se posebno odnosi na nenošenje zaštitene opreme tokom rada i bacanja ambalaže odnosno njenog neodlaganja na za to predviđeno mjesto. Na ovim pojavama se mora raditi i u budućnosti sve moguće mjere koje mogu spriječiti ovakve pojave preduzimati. Cilj je da se spriječi trovanje ljudi i zaštita životne sredine. Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, finansirala je projekat po javnom pozivu „Upravljanje biljnim otpadom i otpadom koji je nastao upotrebom sredstava za zaštitu bilja“. Ovaj javni poziv je podržan od strane šest NVO organizacija.</p> <p>2023: REALIZOVANO</p> <p>- otpad koji nastaje upotrebom pesticida, odnosno ambalaže u koju su upakovani pesticidi postupa se na način kojim se sprječava negativan uticaj na životnu sredinu u skladu sa propisom kojim se uređuje otpad (rukovanje i skladištenje pesticida i zbrinjavanje njihove ambalaže i ostataka). Na osnovu Izvještaja o izvršenoj analizi postojećeg načina postupanja sa otpadom sa predlogom mjera za unapređenje i izvršenom revizijom o ispunjenosti uslova za upis u registre u skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja i Uputstvom o načinu postupanja otpadom koji nastaje nakon upotrebe pesticida. Mjera se odnosi na podizanje svijesti javnosti o problemu odlaganja otpada koji nastaje upotrebom pesticida, odnosno ambalaže u koju su upakovani pesticidi. Tokom obilaska primjećene su i neke negativne pojave koje se uočavaju svake godine. Ovo se posebno odnosi na nenošenje zaštitene opreme tokom rada i bacanja ambalaže odnosno njenog neodlaganja na za to predviđeno mjesto. Na ovim pojavama se mora raditi i u budućnosti sve moguće mjere koje mogu spriječiti ovakve pojave preduzimati;</p> <p>- cilj je da se spriječi trovanje ljudi i zaštita životne sredine;</p> <p>- uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, finansirala je projekat po javnom pozivu „Upravljanje biljnim otpadom i otpadom koji je nastao upotrebom sredstava za zaštitu bilja“. Ovaj javni poziv je podržan od strane šest NVO organizacija.</p>
<p>5.9.2 izrada pravila za dobru praksu za postupanja sa otpadom koji nastaje</p>	<p>UBHVFP MPŠV MTEORR S – zaštita životne sredine AZŽS</p>	<p>IV 2023</p>	<p>2021: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU 2022: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU 2023: NE REALIZOVANO</p> <p>- izrada pravila za dobru praksu za postupanja sa otpadom koji nastaje upotrebom pesticida radi zaštite životne sredine odložena je nakon usvajanja Zakona o sredstvima za zaštitu bilja (IV Q2024), izrađen je nacrt pravila.</p>

upotrebom pesticida radi zaštite životne sredine;			
5.9.3 uspostavljanje službenih kontrola objekata za promet pesticida radi pravilnog postupanja sa pesticidima isteklog roka i slično;	UBHVFP	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	<p>2021: REALIZOVANO</p> <ul style="list-style-type: none"> - u Crnoj Gori registrovano je 90 distributera za promet pesticida na malo. Provjera u smislu kontrole postupanja sa otpadom koji nastaje upotrebom sredstava za zaštitu bilja se sprovodila u skladu sa Planom službenih kontrola i u skladu sa analizom rizika sa ciljem utvrđivanja stvarnog stanja u oblasti postupanja sa otpadom koji nastaje upotrebom sredstava za zaštitu bilja; - u toku 2021. godine od strane fitosanitarnih inspektora izvršeno je 32 kontrole u skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja, u toku kontrola nijesu utvrđene nepravilnosti. <p>2022: REALIZOVANO</p> <ul style="list-style-type: none"> - u Crnoj Gori registrovano je 98 distributera za promet pesticida na malo. Provjera ispunjenosti uslova u objektima registrovanim za promet pesticida na malo se sprovodi u skladu sa posebnim Programom u skladu sa analizom rizika, na osnovu dosadašnjih dokaza o utvrđenim nepravilnostima sa ciljem utvrđivanja stvarnog stanja u prometu pesticidima u objektima za promet sredstava za zaštitu bilja u pogledu kadra i opreme kroz primjenu kontrolne liste. - u toku 2022. godine od strane fitosanitarnih inspektora u izvršenim kontrolama u skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja, u toku kontrola utvrđen je određen broj nepravilnosti za čije otklanjanje su izrečene odgovarajuće mjere. <p>2023: REALIZOVANO</p> <ul style="list-style-type: none"> - sistem službenih kontrola objekata za promet pesticida radi pravilnog postupanja sa pesticidima isteklog roka dodatno će se unaprijediti nakon usvajanja Zakona o sredstvima za zaštitu bilja (IV Q2024), kojim će se utvrditi pravila za službene kontrole, a izvještaj o službenim kontrolama za 2023. godinu dostupan je na web stranici: https://www.gov.me/clanak/izvjestaji-o-radu
5.9.4 uspostavljanje službenih kontrola lica koja koriste pesticide u smislu kontrole postupanja sa otpadom koji nastaje upotrebom sredstava za zaštitu bilja;	UBHVFP	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	<p>2021: REALIZACIJA U TOKU</p> <ul style="list-style-type: none"> - na 20 poljoprivrednih gazdinstava vršena je kontrola lica koja koriste pesticide u smislu kontrole postupanja sa otpadom koji nastaje upotrebom sredstava za zaštitu bilja; - u toku kontrola utvrđen je veći broj nepravilnosti za čije otklanjanje su izrečene odgovarajuće mjere. <p>2022: REALIZACIJA U TOKU</p> <ul style="list-style-type: none"> - na 17 poljoprivrednih gazdinstava vršena je kontrola lica koja koriste pesticide u smislu kontrole postupanja sa otpadom koji nastaje upotrebom sredstava za zaštitu bilja; - u toku kontrola utvrđen je veći broj nepravilnosti za čije otklanjanje su izrečene odgovarajuće mjere. <p>2023: REALIZACIJA U TOKU</p> <ul style="list-style-type: none"> - na 86 poljoprivrednih gazdinstava vršena je kontrola lica koja koriste pesticide u smislu kontrole postupanja sa otpadom koji nastaje upotrebom sredstava za zaštitu bilja; - u toku kontrola utvrđen je veći broj nepravilnosti za čije otklanjanje su izrečene odgovarajuće mjere.

5.10. UNAPRJEĐENJE POSTUPKA PRIKUPLJANJA I OBRADE PODATAKA O PESTICIDIMA AKTIVNOSTI			
5.10.1 edukacije lica koja se bave prometom pesticida o vođenju propisanih evidencija i dostavljanju propisanih podataka;	UBHVFP US	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	<p>2021: REALIZOVANO</p> <ul style="list-style-type: none"> - na osnovu Ugovora o vršenju stručnih poslova edukacije lica odgovornih za promet sredstava za zaštitu bilja između Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove i Univerziteta Crne Gore – Biotehnički fakultet od 16.03.2017. godine, broj 32/17-0101-796, Biotehnički fakultet je organizovao online specijalistički kurs lica odgovornih za promet sredstava za zaštitu bilja; - predavanja su održana 04. i 05. decembra 2021. godine, a ispit 12. decembra 2021.godine; - kurs je pohađao 21 polaznik, a svi koji su položili ispit dobili su sertifikate i legitimacije. <p>2022: REALIZOVANO</p> <ul style="list-style-type: none"> - na osnovu Ugovora o vršenju stručnih poslova edukacije lica odgovornih za promet sredstava za zaštitu bilja između Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove i Univerziteta Crne Gore – Biotehnički fakultet, od 16.03.2017. godine, broj 32/17-0101-796, Biotehnički fakultet je ovlašćen da organizuje specijalistički kurs lica odgovornih za promet sredstava za zaštitu bilja. Do kraja 2022. godine ukupno 77 lica je pohađalo obuku što u odnosu na 95 poljoprivrednih apoteka u Registru oko 80% od ciljane grupe. Zbog situacije izazvane cyber napadom na informatičku infrastrukturu odnosno vladine servere, i “gubitka” edukativnog materijala i podataka o prijavama nije bilo moguće organizovati specijalistički kurs. <p>2023: REALIZOVANO</p> <ul style="list-style-type: none"> - na osnovu Ugovora o vršenju stručnih poslova edukacije lica odgovornih za promet sredstava za zaštitu bilja između Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove i Univerziteta Crne Gore - Biotehnički fakultet, od 16.03.2017. godine, broj 32/17-0101-796, Biotehnički fakultet je ovlašćen da organizuje specijalistički kurs lica odgovornih za promet sredstava za zaštitu bilja; - do 31.12.2023. godine ukupno je 88 lica odgovornih za promet sredstava za zaštitu bilja završilo specijalistički kurs, što u odnosu na 95 poljoprivrednih apoteka upisanih u Registar predstavlja oko 92% od ciljane grupe.
		IV 2022	<p>2021: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU</p> <p>2022: REALIZACIJA U TOKU</p> <ul style="list-style-type: none"> - primpripremljen nacrt vodiča za subjekte koji se bave prometom pesticida o vođenju propisanih evidencija i dostavljanju propisanih podataka o pesticidima; <p>2023: NE REALIZOVANO</p> <ul style="list-style-type: none"> - izrada vodiča za subjekte koji se bave prometom pesticida o vođenju propisanih evidencija i dostavljanju propisanih podataka o pesticidima odložena je nakon usvajanja Zakona o sredstvima za zaštitu bilja (IV Q2024), izrađen je nacrt vodiča.
		IV 2021 IV 2022 IV 2023	<p>2021: REALIZOVANO</p> <ul style="list-style-type: none"> - u Crnoj Gori registrovano je 90 distributera za promet pesticida na malo.
5.10.2 izrada vodiča za subjekte koji se bave prometom pesticida o vođenju propisanih evidencija i dostavljanju propisanih podataka o pesticidima;	UBHVFP US		
5.10.3 službene kontrole o	UBHVFP		

vođenju propisanih evidencija i dostavljanju propisanih podataka o pesticidima;		IV 2024 IV 2025	<p>Provjera u smislu kontrole vođenja propisanih evidencija i dostavljanju propisanih podataka o pesticidima se sprovodila u skladu sa Planom službenih kontrola i u skladu sa analizom rizika sa ciljem utvrđivanja stvarnog stanja u oblasti vođenja propisanih evidencija i dostavljanju propisanih podataka;</p> <p>- u toku 2021. godine od strane fitosanitarnih inspektora izvršeno je 32 kontrole u skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja, u toku kontrola nijesu utvrđene nepravilnosti.</p> <p>2022: REALIZOVANO</p> <p>- u Crnoj Gori registrovano je 98 distributera za promet pesticida na malo. Provjera u smislu kontrole vođenja propisanih evidencija i dostavljanju propisanih podataka o pesticidima se sprovodila u skladu sa Planom službenih kontrola i u skladu sa analizom rizika sa ciljem utvrđivanja stvarnog stanja u oblasti vođenja propisanih evidencija i dostavljanju propisanih podataka.</p> <p>- u toku 2022. godine od strane fitosanitarnih inspektora izvršeno je 98 kontrola u skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja, u toku kontrola nijesu utvrđene nepravilnosti</p> <p>2023: REALIZOVANO</p> <p>- provjera u objektima registrovanim za promet pesticida na malo se sprovodila u skladu sa posebnim planom službenih kontrola i u skladu sa analizom rizika. U toku 2023. godine od strane fitosanitarnih inspektora izvršena je 176 kontrola u skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja, svi objekti imali su uredno vođenu propisanu evidenciju i dostavljane propisane podataka o pesticidima.</p>
5.10.4 unaprjeđenje sistema dostavljanja podataka od strane lica zaduženih za dostavljanje podataka Upravi i povezivanje sa izvještavanjem Uprave za statistiku;	UBHVFP US	IV 2022	<p>2021: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU</p> <p>2022: REALIZACIJA U TOKU</p> <p>- za unaprjeđenje sistema dostavljanja podataka od strane lica zaduženih za dostavljanje podataka Upravi i povezivanje sa izvještavanjem Uprave za statistiku zatražena je pomoć EU preko IPA Projekta.</p> <p>2023: REALIZACIJA U TOKU</p> <p>- za unaprjeđenje sistema dostavljanja podataka od strane lica zaduženih za dostavljanje podataka Upravi i povezivanje sa izvještavanjem Uprave za statistiku zatražena je i odobrena pomoć EU preko IPA Projekta (FIS – novi informacioni sistem).</p>
5.10.5 pilot projekat za upotrebu bar kodova na legitimacijama korisnika pesticida radi povezivanja prometa (prodaje) sa upotrebom;	UBHVFP US Subjekti upisani u Registar za promet pesticida na malo	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	<p>2021: REALIZACIJA U TOKU</p> <p>- kao preduslov za uspostavljanje sistema upotrebe bar kodova na legitimacijama korisnika pesticida radi povezivanja prometa (prodaje) sa upotrebom pesticida, u 2021. godini izvršen je intervju sa subjektima koji vrše promet pesticida;</p> <p>- svi intervjuisani subjekti su iskazali inetersovanje za uspostavljanje ovog sistema;</p> <p>2022: REALIZACIJA U TOKU</p> <p>- za unaprjeđenje sistema dostavljanja podataka od strane lica zaduženih za dostavljanje podataka Upravi i povezivanje sa izvještavanjem Uprave za statistiku zatražena je pomoć EU preko IPA Projekta.</p> <p>2023: REALIZACIJA U TOKU</p>

			- za unaprjeđenje sistema dostavljanja podataka od strane lica zaduženih za dostavljanje podataka Upravi i povezivanje sa izvještavanjem Uprave za statistiku zatražena je i odobrena pomoć EU preko IPA Projekta (FIS – novi informacijski sistem).
5.11. UNAPRJEĐENJE INFORMISANOSTI JAVNOSTI			
5.11.1 objava informacija o pesticidima na internet stranici Uprave i drugim medijima, a naročito o: - godišnjoj količini pesticida stavljenih u promet (nivo aktivne supstance); - broju lica koji se obučavaju na specijalističkom kursu; - broju uređaja koji su testirani; - broju distributera koji ispunjavaju uslove za promet pesticida; - broju registrovanih pesticida u skladu sa zahtjevima; - broju izrađenih pravila integralne zaštite bilja po kulturama; - broju izrađenih uputstava iz oblasti pesticida; - odobrenim tretiranjima iz vazduha;	UBHVFP US NVO MEDIJI	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	<p>2021: REALIZOVANO</p> <p>- detaljan broj objava dat je u tački 9 ovog Izvještaja - Informisanje javnosti;</p> <p>- za 2021. godinu objavljen je poziv za NVO za: "Upravljanje otpadom koji je nastao upotrebom sredstava za zaštitu bilja". Prijavilo se šest nevladinih organizacija i realizacija Programa će biti u prvoj polovini 2022. godine zbog kasnog objavljivanja budžeta za 2021. godinu.</p> <p>2022: REALIZACIJA U TOKU</p> <p>- detaljan broj objava dat je u tački 9 ovog Izvještaja - Informisanje javnosti</p> <p>- objavljen je poziv za NVO za: "Upravljanje otpadom koji je nastao upotrebom sredstava za zaštitu bilja". Prijavilo se šest nevladinih organizacija, realizacija Programa je bila u prvoj polovini 2022. godine.</p> <p>Mjera se odnosi na podizanje svijesti javnosti o problemu odlaganja otpada koji nastaje upotrebom pesticida, odnosno ambalaže u koju su upakovani pesticidi. Tokom obilaska primjećene su i neke negativne pojave koje se uočavaju svake godine. Ovo se posebno odnosi na nenošenje zaštitene opreme tokom rada i bacanja ambalaže odnosno njenog neodlaganja na za to predviđeno mjesto. Na ovim pojavama se mora raditi i u budućnosti sve moguće mjere koje mogu spriječiti ovakve pojave preduzimati.</p> <p>2023: REALIZOVANO</p> <p>- detaljan broj objava dat je u tački 9 ovog Izvještaja - Informisanje javnosti;</p>

i druge relevantne podatke;			
5.12. JAČANJE ADMINISTRATIVNIH, INSPEKCIJSKIH I LABORATORIJSKIH KAPACITETA			
5.12.1 jačanje kapaciteta administracije;	UBHVFP MF	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	2021: NE REALIZOVANO -nije bilo novih zapošljavanja odnosno povećanja broja zaposlenih te samim tim ni jačanja administrativnih kapaciteta;
			2022: NE REALIZOVANO -nije bilo novih zapošljavanja odnosno povećanja broja zaposlenih te samim tim ni jačanja administrativnih kapaciteta;
5.12.2 jačanje kapaciteta fitosanitarne inspekcije;	UBHVFP MF	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	2021: NE REALIZOVANO -nije bilo novih zapošljavanja odnosno povećanja broja zaposlenih te samim tim ni jačanja administrativnih kapaciteta;
			2022: NE REALIZOVANO -nije bilo novih zapošljavanja odnosno povećanja broja zaposlenih te samim tim ni jačanja administrativnih kapaciteta;
5.12.3 praćenje postupka akreditacije metoda za gotove formulacije pesticida;	CETI	IV 2024	2023: REALIZOVANO - u 2023. godini došlo je do povećanja administrativnih kapaciteta: jedno lice je zaposleno u dijelu administracije.
			2021: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU 2022: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU 2023: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU
<p>Lista skraćenica:</p> <p>MPŠV - Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede MPŠV-DSPKTOBP - Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede - UBHVFP – Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslova MRSS - Ministarstvo rada i socijalnog staranja MTEORRS - Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera MJU - Ministarstvo javne uprave MF – Ministarstvo finansija MZ – Ministarstvo zdravlja US - Uprava za statistiku UC - Uprava carina UV - Uprava za vode AZŽS - Agencija za zaštitu životne sredine ZHMS - Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju ZM - Zavod za metrologiju IJZ – Institut za javno zdravlje CETI – Centar za ekotoksikološka ispitivanja BF - Biotehnički fakultet; FB - Fakultet za biologiju;</p>			

12. Indikatori rizika Crne Gore

Tabela 1: Prikaz Indikatora rizika za mjerenje postizanja opštih i posebnih ciljeva Nacionalnog plana Crne Gore u skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja

Glavni indikatori	Opis indikatora
1. Količina pesticida prodata krajnjem korisniku (kg)	Prodane količine koje se prate radi utvrđivanja određenih grupa aktivnih supstanci, njihova svojstva i rizik za zdravlje ljudi, životinja i životnu sredinu, a naročito za one aktivne supstance koje sadrže supstance koje su kandidati za zamjenu.

Tabela 2. Podaci za promet i upotrebu pesticida

	Količina preparata, kg								
	2014*	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Ukupno	174441.8	217536.4	226858.1	219746.5	205498.6	224624.0	245294.62	222303,231	197611,14

Uporedna godina u skladu sa tačkom 3.2.1. iz predhodnog Nacionalnog plana je 2019., a podatak o prometu i upotrebi za 2021. godinu iznosi 222t pesticida na godišnjem nivou.

Uporedna godina u skladu sa tačkom 3.2.1. iz predhodnog Nacionalnog plana je 2019., a podatak o prometu i upotrebi za 2022. godinu iznosi 197t pesticida na godišnjem nivou.

Podaci za 2020. godnu obrađeni su i poslani Evropskoj komisiji (EUROSTATU) u 2021. godini i iznose 245t što je za:

- **0,9% više** nego u **2019. godini**.

Podaci za 2021. godnu obrađeni su i poslani Evropskoj komisiji (EUROSTATU) u 2022. godini i iznose 222t što je za:

- **1% manje** nego u **2019. godini**:

- **9% manje** nego u **2020. godini**:

Podaci za 2022. godnu obrađeni su i poslani Evropskoj komisiji (EUROSTATU) u 2023. godini i iznose **197t** što je za:

- **12,5% manje** nego u **2019. godini**:

- **19,5% manje** nego u **2020. godini**:

- **11,3% manje** nego u **2021. godini**:

2. Količina upotrijebljenih aktivnih supstanci (kg/ha)¹	Ovo je evropski harmonizovani indikator rizika 1 koji se izračunava na osnovu kategorizacije odobrenih aktivnih supstanci u 4 grupe i 7 kategorija u skladu sa Tabelom 1 tačka 2.2.1 ovog plana (Direktiva 1107/2009).
---	--

Tabela 3. Aktivne supstance na nivou izvještajnih jedinica

	Aktivna supstanca, kg								
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Agrocentar	14945.1	11758.3	10520.6	7344.1	3574.2	9621.8	8802.86	6586.43	
Ascus	14505.2	18040.6	15801.5	16169.9	18367.4	18808.9	19176.47	15782.09	
Agropromet	1003.9	750.7	572.0	286.0	1158.7	1108.9	1169.74	2889.89	
Agromarket	31830.2	34949.5	37366.8	40582.0	41518.3	34171.1	37953.59	33160.00	
Agrosjeme	-	3362.3	1204.4	3921.1	4183.7	4452.3	6143.08	7790.18	
Holcorn	-	-	295.9	421.9	-	-	-	-	
Plantaže	21621.8	19190.2	19853.2	25989.2	20989.4	23169.4	33319.40	29600.50	
Veletex	699.9	1992.0	7885.4	3793.0	3469.9	4733.2	8499.28	5384.29	
Veterinium	-	-	129.0	-	-	-	-	-	
Zeleni vrtovi	-	-	2642.4	2108.2	147.5	6193.7	1775.16	1769.29	
KIPS	-	-	365.7	365.9	-	-	-	254.88	
La organica	-	-	-	-	-	14.2	-	1003.68	
Slavisan	-	-	-	-	-	-	24.87	17.91	
Agrotrend	-	-	-	-	-	-	127.15	486.41	
Pekometal	-	-	-	-	-	-	1457.47	1682.66	
Agrarija	-	-	-	-	-	-	119.97	-	
Veterinar	-	-	-	-	-	-	-	397.80	
Triticum-co	-	-	-	-	-	-	-	3471.22	
Naše voće	-	-	-	-	-	-	-	509.60	
Ukupno	84606.2	90043.6	96637.0	100981.2	93409.2	102273.5	118569.04	110786.90	

¹ primjenjena količina aktivnih supstanci izuzetno je važan pokazatelj na osnovu kojeg se mogu planirati određene mjere za smanjenje rizika po zdravlje ljudi, životinja i životnu sredinu i mjere za smanjenje otpornosti određenih štetnih organizama na određene grupe pesticida;

	Aktivna supstanca, kg	
	2021	2022
Agrocentar	6586.43	3322,80
Ascus	15782.09	2068,91
Agropromet	2889.89	925,00
Agromarket	33160.00	36800,18
Agrosjeme	7790.18	3127,00
Holcorn	0	0
Plantaže	29600.50	30116,70
Veletex	5384.29	10244,95
Veterinium	0	0
Zeleni vrtovi	1769.29	3365,66
KIPS	254.88	160,13
La organica	1003.68	26,27
Slavisan	17.91	3,23
Agrotrend	486.41	79,10
Pekometal	1682.66	801,77
Agrarija	0	44,34
Veterinar	397.80	185,05
Triticum-co	3471.22	2700,09
Naše voće	509.60	4,91
Ukupno	110786.90	93976.10

U 2020. godini u odnosu na 2019. došlo je do **rasta aktivne supstance za 15,9%**.

U 2021. godini u odnosu na:

- **2019. godinu** došlo je do **rasta aktivne supstance za 1,1%**.

- **2020. godinu** došlo je do **pada aktivne supstance za 1%**.

U 2022. godini u odnosu na:

- **2019. godinu** došlo je do **pada aktivne supstance za 7,8%**.

- **2020. godinu** došlo je do **pada aktivne supstance za 20,3%**.

- **2021. godinu** došlo je do **pada aktivne supstance za 14,5%**.

3. Broj izdatih vanrednih dozvola

Ovo je evropski harmonizovani indikator rizika 2 koji se izračunava na osnovu broja izdatih vanrednih dozvola za sredstva za zaštitu bilja u skladu sa Tabelom 2 tačka 2.2.2 ovog plana (Direktiva 1107/2009).

U 2021. godini **nije bilo izdavanja vanrednih dozvola**.

U 2022. godini izdate su 2 vanredne dozvole uvoz pesticida sa dozvoljenom aktivnom supstancom ali bez registracije za teritoriju Crne Gore.

U 2022. godini izdate su 5 vanredne dozvole uvoz pesticida sa dozvoljenom aktivnom supstancom ali bez registracije za teritoriju Crne Gore.

4. Broj profesionalnih korisnika pesticida

Profesionalni korisnici pesticida moraju da završe program obuke u skladu sa zahtjevima Zakona o sredstvima za zaštitu bilja odnosno da posjeduju legitimaciju za profesionalno korišćenje sredstava za zaštitu bilja.

U 2021. godini 555 obučanih profesionalnih korisnika pesticida sa završenim programom obuke u skladu sa zahtjevima Zakona o sredstvima za zaštitu bilja koji posjeduju legitimaciju za profesionalno korišćenje sredstava za zaštitu bilja.

U 2022. godini 555 obučanih profesionalnih korisnika pesticida sa završenim programom obuke u skladu sa zahtjevima Zakona o sredstvima za zaštitu bilja koji posjeduju legitimaciju za profesionalno korišćenje sredstava za zaštitu bilja.

<p>Do 31.12.2023. godine ukupno je 555 profesionalnih korsinika za promet sredstava za zaštitu bilja završilo specijalistički kurs, što u odnosu na 4016 poljoprivrednih proizvođača upisanih u Registar predstavlja oko 14% od ciljne grupe.</p>	
<p>5. Broj distributera i lica odgovornih za nabavku, promet, smještaj, čuvanje i izdavanje sredstava za zaštitu bilja</p>	<p>Lica odgovorna za nabavku, promet, smještaj, čuvanje i izdavanje sredstava za zaštitu bilja moraju da imaju završene specijalističke studije, odnosno poljoprivredni fakultet (smjer - zaštite bilja), odnosno specijalističke studije ili poljoprivredni fakultet (smjer biljne proizvodnje) i završen specijalistički kurs za sredstva za zaštitu bilja.</p>
<p>U 2019. godini ukupan broj izvještajnih jedinica koje su se bavile prometom pesticida je bilo 9. U 2020. godini ukupan broj izvještajnih jedinica koje su se bavile prometom pesticida je bilo 12, što je za 33% više prodajnih jedinica nego u 2019. godini. U 2021. godini ukupan broj izvještajnih jedinica koje su se bavile prometom pesticida je bilo 16, što je: - za 77% više prodajnih jedinica nego u 2019. godini. - za 33% više prodajnih jedinica nego u 2020. godini.</p>	
<p>U 2022. godini ukupan broj izvještajnih jedinica koje su se bavile prometom pesticida je bilo 17, što je: - za 89% više prodajnih jedinica nego u 2019. godini. - za 54% više prodajnih jedinica nego u 2020. godini. - za 6% više prodajnih jedinica nego u 2021. godini.</p>	
<p>6. Procenat neusaglašenih uzoraka hrane</p>	<p>Broj uzoraka sa utvrđenim reziduama pesticida iznad propisanih MRL za hranu u odnosu na ukupan broj.</p>
<p>U 2021. godini procenat neusaglašenih uzoraka sa utvrđenim reziduama pesticida iznad propisanih MRL za hranu u odnosu na ukupan broj uzoraka je 4,3%, što je za 0,6% manje nego u 2020. godini.</p> <p>U 2022. godini procenat neusaglašenih uzoraka sa utvrđenim reziduama pesticida iznad propisanih MRL za hranu u odnosu na ukupan broj uzoraka je 4%, što je: - za 0,9% manje neusaglašenih uzoraka nego u 2020. godini; - za 0,3% manje neusaglašenih uzoraka nego u u 2021. godini;</p>	
<p>U 2023. godini procenat neusaglašenih uzoraka sa utvrđenim reziduama pesticida iznad propisanih MRL za hranu u odnosu na ukupan broj uzoraka je 7%.</p>	
<p>7. Procenat neusaglašenih uzoraka podzemnih voda</p>	<p>Broj uzoraka u kojima su otkriveni pesticidi u odnosu na ukupan broj uzoraka (u monitoringu podzemnih voda) koji ne ispunjavaju propisane zahtjeve.</p>
<p>U 2021. godini nije bilo neusaglašenih uzoraka podzemnih voda. U 2022. godini nije bilo neusaglašenih uzoraka podzemnih voda.</p>	
<p>U 2023. godini nije bilo neusaglašenih uzoraka podzemnih voda.</p>	
<p>8. Procenat neusaglašenih uzoraka površinskih voda</p>	<p>Broj uzoraka u kojima su otkriveni pesticidi u odnosu na ukupan broj uzoraka (u monitoringu površinskih voda) koji ne ispunjavaju propisane zahtjeve.</p>
<p>U 2021. godini nije bilo neusaglašenih uzoraka površinskih voda. U 2022. godini nije bilo neusaglašenih uzoraka površinskih voda.</p>	
<p>U 2023. godini nije bilo neusaglašenih uzoraka površinskih voda.</p>	

9. Procenat neusaglašenih uzoraka vode za piće	Broj uzoraka u kojima su otkriveni pesticidi u odnosu na ukupan broj uzoraka (u monitoringu vode za piće) koji ne ispunjavaju propisane zahtjeve.
<p>U 2021. godini nije bilo neusaglašenih uzoraka vode za piće. U 2022. godini nije bilo neusaglašenih uzoraka vode za piće.</p>	
<p>U 2023. godini nije bilo neusaglašenih uzoraka vode za piće.</p>	
10. Broj testiranih uređaja za upotrebu pesticida godišnje	Broj tehničkih pregleda uređaja za primjenu za upotrebu pesticida.
<p>U 2021.godini izvršeno je 20 tehničkih pregleda uređaja za upotrebu pesticida. U 2022.godini izvršeno je 50 tehničkih pregleda uređaja za upotrebu pesticida.</p>	
<p>U 2022.godini izvršeno je 42 tehničkih pregleda uređaja za upotrebu pesticida.</p>	
11. Broj izdatih vanrednih dozvola	Broj vanrednih dozvola na period koji nije duži od 120 dana za ograničenu i kontrolisanu upotrebu.
<p>U 2021. godini nije bilo izdavanja vanrednih dozvola na period koji nije duži od 120 dana za ograničenu i kontrolisanu upotrebu. U 2022. godini nije bilo izdavanja vanrednih dozvola na period koji nije duži od 120 dana za ograničenu i kontrolisanu upotrebu.</p>	
<p>U 2023. godini nije bilo izdavanja vanrednih dozvola na period koji nije duži od 120 dana za ograničenu i kontrolisanu upotrebu.</p>	

13. Izvještaj o sprovođenju programa monitoringa rezidua pesticida za 2023.godinu (Aktivnost 5.7.3):

Izvještaj se odnosi na realizaciju Programa monitoringa rezidua pesticida u hrani biljnog i životinjskog porijekla za 2023. godinu ("Sl. list CG" br. 44/2023) i po programu je uzeto 124 uzorka. Zbog povećanog rizika Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove sprovodila je dodatne aktivnosti, zbog povećane proizvodnje i novo registrovanih primarnih proizvođača hrane biljnog porijekla u cilju zaštite zdravlje građana Crne Gore, osiguravanjem da se na tržištu nađu samo bezbjedni proizvodi. U Registar primarnih proizvođača hrane biljnog porijekla u 2023. godini upisano je 263 novih subjekata čime se povećao i rizik.

Pored kontrole hrane iz domaće proizvodnje intenzivno se kontrolisala hrana i iz uvoza, kroz mehanizme monitoringa bezbjednosti hrane. Redovnim kontrolama ove godine, uočeni su rizici od nedozvoljenog prisustva rezidua pesticida u povrću proizvedenom kod pojedinih proizvođača u Crnoj Gori. Uočeno je da jedan broj proizvođača nema dovoljan nivo svijesti o važnosti adekvatne upotrebe pesticida i posljedicama koje mogu imati, jer su prema propisima odgovorni za bezbjednost svojih proizvoda i obavezni da sprovedu samokontrolu i dokaze o sledljivosti hrane.

Ukupan broj uzetih uzoraka je 124 od čega:

- 86 uzoraka je bez ostataka pesticida;
- 38 uzoraka sa ostacima jedne ili više aktivnih supstanci od čega:
 - ✓ u 29 uzoraka sa aktivnim supstancama ispod maksimalno dozvoljenih količina,
 - ✓ u 9 iznad maksimalno dozvoljenih količina.

U 2023. godini osim uzoraka koji su obuhvaćeni programom monitoringa, ispitano je još 2642 uzorka na prisustvo pesticida.

Od tog broja ispitano je:

- 965 uzoraka voća;
- 1257 uzoraka povrća;
- 82 uzoraka žita i proizvoda od žita;
- 9 uzoraka mesa i proizvoda od mesa, ribe i ribljih proizvoda;
- 34 uzoraka stočne hrane;
- 13 uzoraka mlijeka i mliječnih proizvoda;
- 12 uzoraka dječje hrane;
- i 270 uzoraka ostalih proizvoda.

U uzorcima životinjskog porijekla utvrđeno je prisustvo 2-fenilfenola u jednom uzorku pančete.

U 1233 uzorak nijesu pronađene rezidue pesticida.

U 1409 uzorka je utvrđeno prisustvo pesticida, a od toga 1306 uzorka su ispod maksimalno dozvoljene koncentracije i 103 uzoraka iznad maksimalno dozvoljene koncentracije.

Monitoring je urađen u skladu sa analizom rizika, EU i nacionalnim parametrima i na osnovu rezultata analiza predhodnih monitoringa. Osim hrane biljnog porijekla koja se dominantno proizvodi u Crnoj Gori vršene su i analize hrane biljnog porijekla prilikom uvoza.

Crna Gora podatke o izvršenima analizama rezidua pesticida u hrani od 2009. godine dostavlja EFSA (Evropska Agencija za Bezbjednost Hrane).

Tabela: Hrana u kojoj je utvrđeno prisustvo rezidua pesticida

Datum izdavanja izvještaja	Vrsta hrane	Zemlja porijekla	pronađena a.m.	pronađena količina a.m.	MRL
26.05.2023.	breskva	Crna Gora	boscalid (f) (r) (a)	0.23±0.12	5
			pyraclostrobin (f)	0.044±0.022	0.3
02.06.2023.	jaboda	Crna Gora	fludioxonil (f) (r)	0.042±0.021	4
08.06.2023.	nektarina	Crna Gora	fludioxonil (f) (r)	0.045±0.023	10
			pyrimethanil (r)	0.016±0.008	10
19.07.2023.	stono grožđe sorta Kardinal	Crna Gora	pyrimethanil (r)	0.26±0.13	5
			pyriproxyfen (f)	0.028±0.024	0.05
04.08.2023.	stono grožđe sorta Viktorija	Crna Gora	pyrimethanil (r)	0.094±0.047	5
29.08.2023.	stono grožđe sorta Ribijer	Crna Gora	carbendazim and benomyl	0.022±0.011	0.3
			tebufonozide	0.017±0.009	4
02.10.2023.	jabuka Zlatni Delišes	Crna Gora	pyrimethanil (r)	0.040±0.020	15
02.10.2023.	jabuka Greni Smith	Crna Gora	pyrimethanil (r)	0.025±0.013	15
02.10.202	jabuka Zlatni Delišes	Crna Gora	difenoconazole	0.031±0.016	0.8
			pyrimethanil (r)	0.040±0.020	15
02.10.2023.	jabuka Gala	Crna Gora	boscalid (f) (r) (a)	0.053±0.027	2
			difenoconazole	0.014±0.007	0.8
			pyraclostrobin (f)	0.014±0.007	0.5
			pyrimethanil (r)	0.012±0.006	15
28.09.2023.	blitva	Crna Gora	boscalid (f) (r) (a)	0.027±0.14	30
28.09.2023.	tikvice	Crna Gora	azoxystobin	0.032±0.016	1
03.10.2023.	jabuka Fuji	Crna Gora	difenoconazole	0.032±0.016	0.8
			pyrimethanil (r)	0.015±0.008	15
09.10.2023.	pečurke	Crna Gora	pirimiphos-methyl (f)	0.010±0.005	0.01
			metrafenone (f)	0.016±0.008	0.5
06.10.2023.	mandarina	Crna Gora	chlorpyrifos	0.022±0.011	0.01
13.10.2023.	zelena salata	Crna Gora	azoxystobin	0.028±0.014	10
			cyprodinil	0.28±0.014	15
			fludioxonil (f) (r)	0.16±0.08	40
20.10.2023.	jabuka	Crna Gora	carbendazim and benomyl	0.030±0.015	0.2

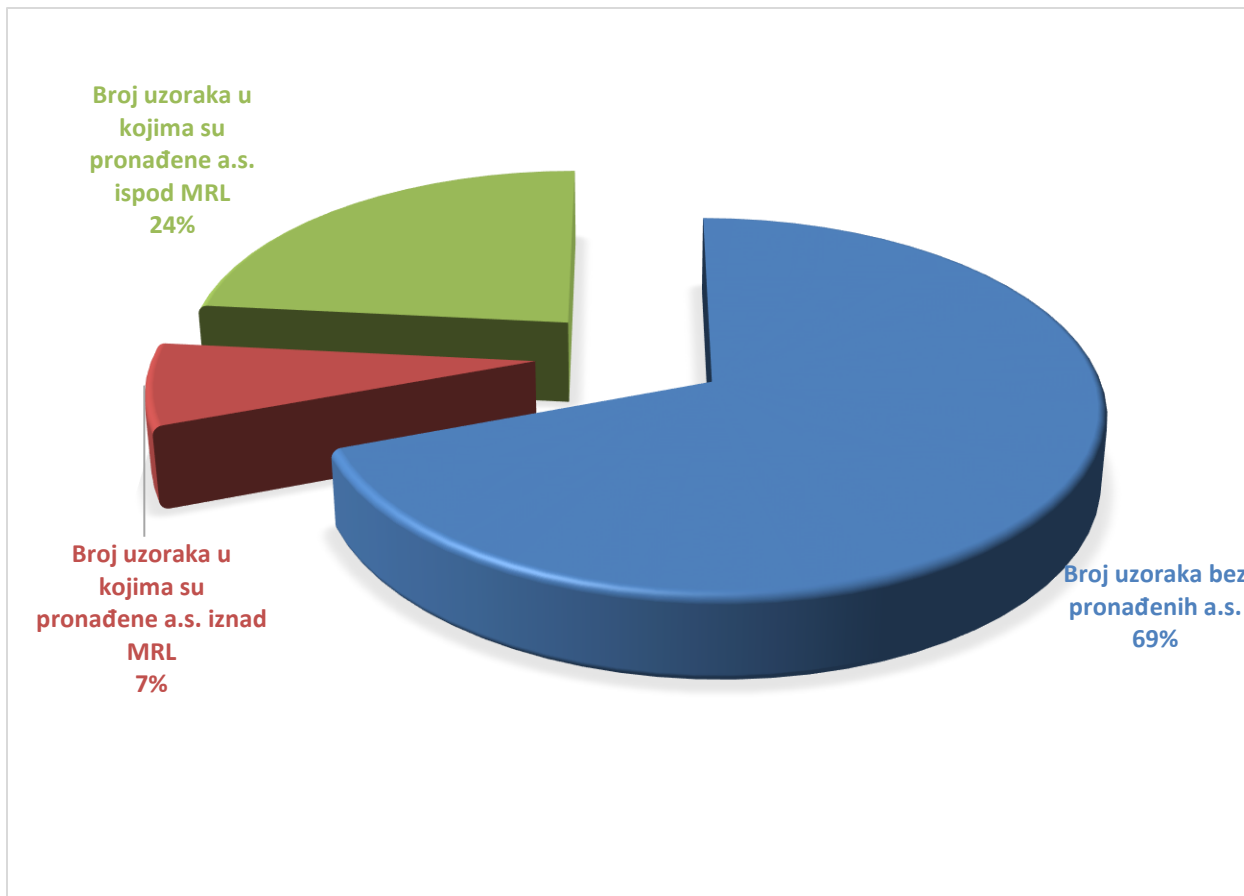
			<i>difenoconazole</i>	0.024±0.012	0.8
31.10.2023.	<i>zelena salata</i>	Crna Gora	<i>boscalid (f) (r) (a)</i>	0.066±0.033	50
22.11.2023.	<i>klementina</i>	Crna Gora	<i>acetamiprid (r)</i>	0.22±0.11	0.9
			<i>pyriproxyfen (f)</i>	0.011±0.006	0.6
05.12.2023.	<i>pomorandža</i>	Crna Gora	<i>acetamiprid (r)</i>	0.072±0.036	0.9
25.12.2023.	<i>maslinovo ulje</i>	Crna Gora	<i>etofenprox (f)</i>	0.088±0.044	0.01
19.01.2024.	<i>zelena salata</i>	Crna Gora	<i>deltamethrin</i>	0.019±0.010	0.5
			<i>folpet</i>	5.8±2.9	0.03
			<i>boscalid (f) (r) (a)</i>	0.030±0.015	50
19.01.2024.	<i>zelena salata</i>	Crna Gora	<i>cyprodinil</i>	0.04±0.002	15
			<i>fludioxonil (f) (r)</i>	0.026±0.013	40
19.01.2024.	<i>zelena salata</i>	Crna Gora	<i>cyprodinil</i>	0.36±0.018	15
			<i>fludioxonil (f) (r)</i>	0.029±0.015	40
19.01.2024.	<i>spanać</i>	Crna Gora	<i>lambda-cyhalothrin</i>	0.010±0.005	0.6
			<i>cyprodinil</i>	0.026±0.013	15
			<i>fludioxonil (f) (r)</i>	0.14±0.07	30
25.01.2024.	<i>zelena salata</i>	Crna Gora	<i>azoxystobin</i>	0.70±0.35	10
			<i>fludioxonil (f) (r)</i>	1.9±1.0	40
25.01.2024.	<i>zelena salata</i>	Crna Gora	<i>azoxystobin</i>	0.68±0.34	10
			<i>fludioxonil (f) (r)</i>	2.4±1.2	40
25.01.2024.	<i>zelena salata</i>	Crna Gora	<i>azoxystobin</i>	0.4±0.2	10
			<i>fludioxonil (f) (r)</i>	1.6±0.8	40
25.01.2024.	<i>zelena salata</i>	Crna Gora	<i>azoxystobin</i>	0.30±0.15	10
			<i>cyprodinil</i>	1.1±0.6	15
			<i>fludioxonil (f) (r)</i>	0.82±0.41	40
22.01.2024.	<i>zelena salata</i>	Crna Gora	<i>famoxadone (f)</i>	0.76±0.38	0.01
			<i>boscalid (f) (r) (a)</i>	0.02±0.01	50
			<i>cyprodinil</i>	0.017±0.009	15
			<i>fludioxonil (f) (r)</i>	0.012±0.006	40
22.01.2024.	<i>zelena salata</i>	Crna Gora	<i>folpet</i>	4.8±2.4	0.03
			<i>folpet</i>	0.19±0.10	0.03
30.01.2024.	<i>zelena salata</i>	Crna Gora	<i>azoxystobin</i>	1.4±0.7	10
			<i>boscalid (f) (r) (a)</i>	0.77±0.39	50
			<i>cyprodinil</i>	0.48±0.24	15
			<i>fludioxonil (f) (r)</i>	1.0±0.5	40
			<i>pyraclostrobin (f)</i>	0.13±0.07	2
			<i>pyraclostrobin (f)</i>	0.13±0.07	2
30.01.2024.	<i>blitva</i>	Crna Gora	<i>boscalid (f) (r) (a)</i>	0.044±0.022	30
29.01.2024.	<i>blitva</i>	Crna Gora	<i>azoxystobin,</i>	0.012±0.006	15
			<i>boscalid (f) (r) (a)</i>	0.024±0.12	30
			<i>pyraclostrobin (f)</i>	0.018±0.1009	1.5
01.02.2024.	<i>raštan</i>	Crna Gora	<i>chlorpyrifos</i>	0.018±0.009	0.01
			<i>famoxadone (f)</i>	0.34±0.17	0.01
			<i>azoxystobin</i>	0.028±0.014	10
			<i>boscalid (f) (r) (a)</i>	0.55±0.28	50
			<i>fludioxonil (f) (r)</i>	0.011±0.006	20
			<i>pyraclostrobin (f)</i>	0.11±0.06	10
31.01.2024.	<i>raštan</i>	Crna Gora	<i>famoxadone (f)</i>	0.51±0.26	0.01
31.01.2024.	<i>blitva</i>	Crna Gora	<i>deltamethrin</i>	0.068±0.034	0.01
			<i>lambda-cyhalothrin</i>	0.014±0.007	0.2
			<i>indoxacarb</i>	0.074±0.037	1
29.01.2024.	<i>salata Ledenka</i>	Crna Gora	<i>boscalid (f) (r) (a) pyraclostrobin (f)</i>	0.66±0.33	50
			<i>(f)</i>	0.044±0.022	2

Tabela: Pregled ostataka pesticida po aktivnim supstancama pronađenim u proizvodima

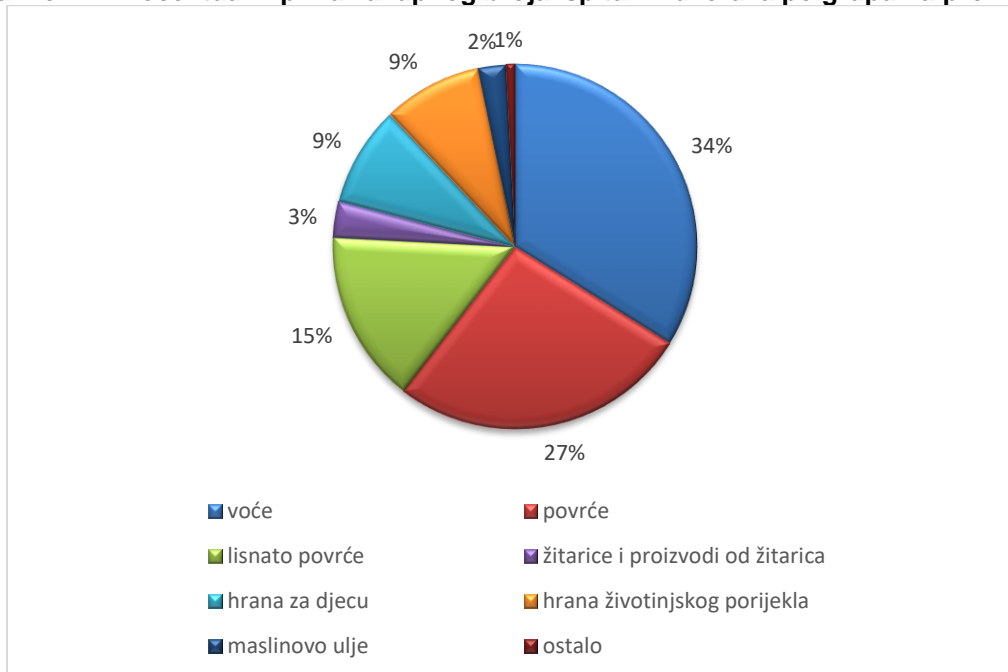
br.	vrsta hrane	pronađene aktivne supstance	
1.	<i>breskva</i>	Boscalid (F) (R) (A)	Pyraclostrobin (F)
2.	<i>jagoda</i>	Fludioxonil (F) (R)	
3.	<i>nektarina</i>	Fludioxonil (F) (R)	Pyrimethanil (R)
4.	<i>stono grožđe sorta Kardinal</i>	Pyrimethanil (R)	Pyriproxyfen (F)
5.	<i>stono grožđe sorta Viktorija</i>	Pyrimethanil (R)	
6.	<i>stono grožđe sorta Ribijer</i>	Carbendazim And Benomyl	Tebufonozide

7.	jabuka Zlatni Delišes	Pyrimethanil (R)			
8.	jabuka Greni Smith	Pyrimethanil (R)			
9.	jabuka Zlatni Delišes	Difenoconazole		Pyrimethanil (R)	
10.	jabuka Gala	Boscalid (F) (R) (A)	Difenoconazole	Pyraclostrobin (F)	Pyrimethanil (R)
11.	blitva	Boscalid (F) (R) (A)			
12.	tikvice	Azoxystrobin			
13.	jabuka Fuji	Difenoconazole		Pyrimethanil (R)	
14.	pečurke	Pirimiphos-Methyl (F)		Metrafenone (F)	
15.	mandarina	Chlorpyrifos			
16.	zelena salata	Azoxystrobin	Cyprodinil	Fludioxonil (F) (R)	
17.	jabuka	Carbendazim And Benomyl		Difenoconazole	
18.	salata	Boscalid (F) (R) (A)			
19.	klementina	Acetamiprid (R)		Pyriproxyfen (F)	
20.	pomorandža	Acetamiprid (R)			
21.	maslinovo ulje	Etofenprox (F)			
22.	zelena salata	Deltamethrin (Cis-Deltramethrin)		Folpet	Boscalid (F) (R) (A)
23.	zelena salata	Cyprodinil		Fludioxonil (F) (R)	
24.	zelena salata	Cyprodinil		Fludioxonil (F) (R)	
25.	spanać	Lambda-Cyhalothrin		Cyprodinil	Fludioxonil (F) (R)
26.	zelena salata	Azoxystrobin		Fludioxonil (F) (R)	
27.	zelena salata	Azoxystrobin		Fludioxonil (F) (R) (F) (R)	
28.	zelena salata	Azoxystrobin		Fludioxonil (F) (R) (F) (R)	
29.	zelena salata	Azoxystrobin		Cyprodinil	Fludioxonil (F) (R) (F) (R)
30.	zelena salata	Famoxadone (F)	Boscalid (F) (R) (A)		Cyprodinil Fludioxonil (F) (R)
31.	zelena salata	Folpet	Azoxystrobin	Boscalid (F) (R) (A)	Cyprodinil Fludioxonil (F) (R) Pyraclostrobin (F)
32.	zelena salata	Folpet			
33.	blitva	Boscalid			
34.	blitva	Azoxystrobin	Boscalid (F) (R) (A)	Pyraclostrobin (F)	
35.	raštan	Chlorpyrifos	Famoxadone	Azoxystrobin	Boscalid Fludioxonil Pyraclostrobin
36.	raštan	Famaxadon			
37.	blitva	Deltamethrin		Lambda-Cyhalothrin	Indoxacarb
38.	salata ledenka	Boscalid (F) (R)		Pyraclostrobin	

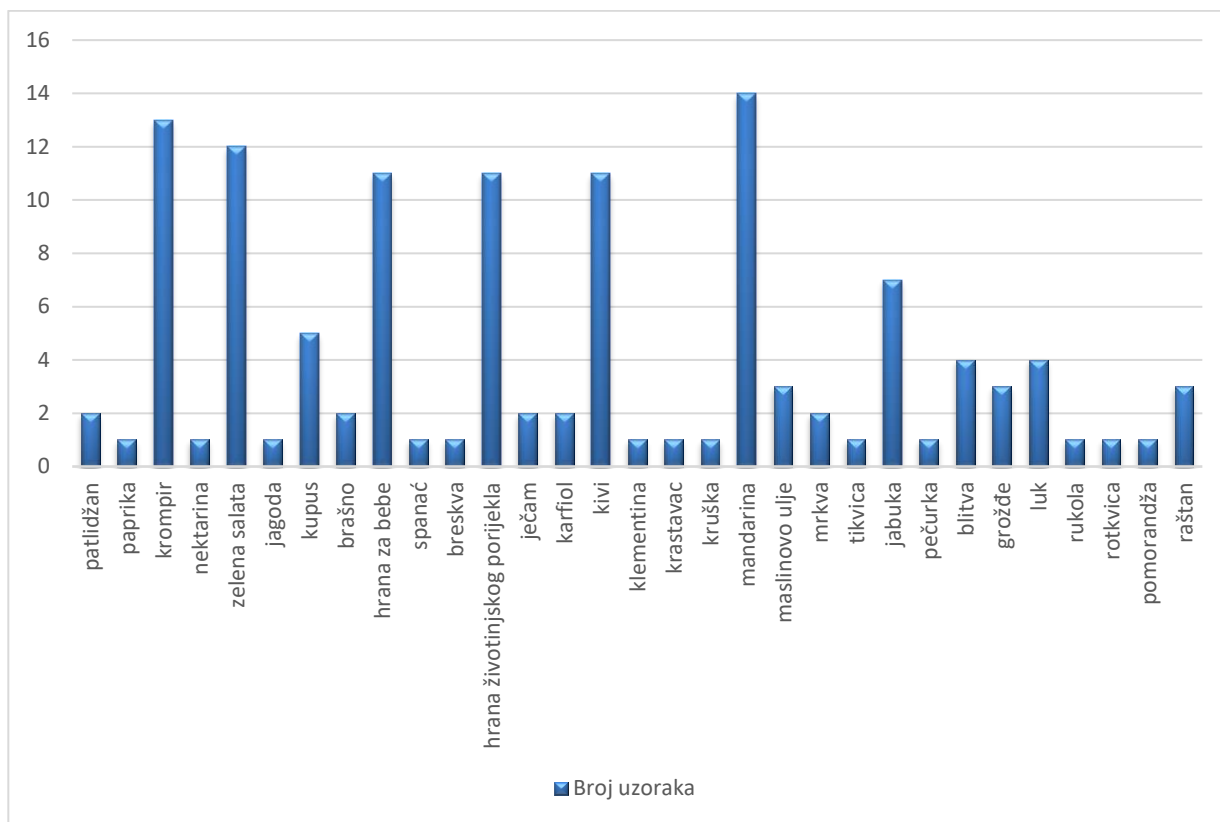
Grafikon 3. Procentualni prikaz ukupnog broja ispitanih uzoraka na prisustvo aktivnih supstanci u hrane

Grafikon 4. Procentualni prikaz ukupnog broja ispitanih uzoraka po grupama proizvoda

Grafikon 5. Ukupan broj ispitanih uzoraka, prikaz po vrsti hrane

Grafikon 6. Ukupan broj ispitanih uzoraka, prikaz po vrsti hrane sa prikazom a.s.

